M168

LRA

Kaina 80 Rpf.

1

Dažnai mes keikiam dabartį bedalę,
O ji teduota Viešpaties viena,
Ar jos vergai mes būsim, ar karaliai —
Ji mūs gyvybės ir mirties diena.

Bern. Brazdžionis

Tremties KNYGNEŠYS

Žiburiai

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

Nr. 29 (41) Augsburgas, 1946 m. liepos mėn. 20 d. II metai

Jurgis Kilna

MES IR KITATAUČIAI

Gyvename stovyklose dažnai po vienu stogu su įvairių tautybių asmenimis. Taip pat gyvename kartais privačiai svetimšalių jūroje. Dažnai turime reikalų su UNRRA pareigūnais arba okupacinės valdžios kariais ir civiliais darbuotojais.

Be to, dalyvaujame įvairiuose komitetuose, dalyvaujame meno ir sporto parengimuose ir kartu su svetimtaučiais dirbame bendrą visuomeninį darbą.

Turime galybę reikalų ir su vietos gyventojais vokiečiais ir su jų įstaigomis.

Todėl tinkamai reprezentuoti lietuvio ir lietuvių tautos vardą turime labai ir labai dėkingą dirvą, bet taip pat turime ne mažai progos ir šiam geram vardui nusižengti. Panagrinėkime lietuvių santykius su kitataučiais.

Pirmoje eilėje turime gražiai bendrauti ir palaikyti normalius santykius **su broliais latviais** ir mūsų **istorinio likimo draugais estais.** Dabar pasaulyje dažnai neskiriama lietuviai, latviai, estai, bet vadinami bendru pabaltiečių vardu. Bendroje plotmėje žiaurusis likimas lygiai palietė visų mūsų tautas. Tikėsime, kad ir gražusis rytojus bus mums visiems lygus ir visi kartu prisikelsime iš nelaimių vargo ir iš mūsų tautų kančių. Gal netolimoje ateityje bendromis jėgomis turėsime atkurti savąsias valstybes, o iki tol laikinai būsime įkurdinti panašiose salygose. Kiekvienu atveju broliškas sugyvenimas būtinas ir ypač visiems mums reikalingas. Tinkamas bendravimas pašalintų ir kartais pasitaikančias dėmeles ir negeroves mūsų skurdžiame gyvenime: aukštesnių idėjų siekimas, paprastai, anuliuoja kasdienio gyvenimo nešvankumus.

Toliau, turime korektiškai santykiauti su mūsų tautos nuo amžių pietų kaimynais bei ilgesnį laiką bendros istorijos dalyviais-**lenkais.** Šio karo metu Lenkų Tauta labai daug kentėjo ir dar šiuo metu kenčia. Nustojo apie trečdalio savo gyventojų ir ypač žymios dalies savo šviesuomenės. Nustojo savo istorinių ir kultūrinių vertybių. Neteko materialinių turtų ir daugybės miestų bei kaimų. Jų tarpe neteko beveik totališkai sugriautos gražios Varšuvos . Nežiūrint turėtu amžinų ginčų mums gyvybiniais klausimais, mes turime lenkų tautos žmones vertinti ir bendromis jėgomis siekti, kad vėl geroje kaimynysteje laisvi su laisvais gyventume ir kurtume savo bei visos žmonijos gerovę. Mūsų tautos gyvybiniuose reikaluose lenkų laisvoji visuomenė daug gali gelbėti ir nulemti. Mūsų tauta istorinei lenkų tautai daug yra davusi ir gal būt dar ne mažai sugebės duoti. Taigi, bendraukime kultūros ir visuomenės darbe, kaip lygūs su lygiais, kartais pamiršdami dabarties ir praeities negeroves ir tikėdami abiem tautoms puikios ateities.

Gražiai tenka sugyventi ir kultūriškai bendrauti ir su stovyklose gyvenančiais **ukrainiečiais bei gudais.** Jų kultūriniai ir tautiniai siekimai turi būti mums žinomi bei suprantami.

Ypač gražiai turime sugyventi ir gerai turime pasirodyti **amerikiečiams, anglams, prancūzams, belgams, olandams, danams ir norvegams ir švedams, kurių mes taip pat sutinkame okupacinėse valdžiose arba UNRRA pareigūnų tarpe.** Šių tautų nariai, kaip kultūringų vakarų reprezentantai, ir nuoširdūs demokratinių idėjų vykdytojai, geriausiai supranta bei gali ginti laisvųjų tautų apsisprendimo ir neprikląusomo gyvenimo idėjas, formuluotas Atlanto chartėje arba keturių laisvių dėsniuose. Tremties metu rastieji draugai šių tautų tarpe pasiliks mūsų bičiuliais ir ateityje ir galės daug mums ir mūsų tautos reikaluose gelbėti, jau nekalbant apie dabartinę paramą, kurios mes taip reikalingi. Bičiulystė nieko nekainuoja, bet labai daug duoda ir todėl jos išsižadėti jokiu būdu negalima. Bičiulystė ne žemo pataikavimo keliu įgyta, bet žmoniško sugyvenimo ir nuoširdaus draugiškumo bei savo garbės supratimu iškovota. Taigi, kultūringai bendraukime su vakariečiais ir per juos reprezentuokime savas ir savo tautines ypatybes.

Nepamirškime, kad gyvename skaitlingos ir kultūringos vokiečių tautos tarpe. Rudasis nacizmas iš vokiečių tautos raute išraunamas ir atkuriama vertingas demokratinis susitvarkymas. Todėl iš aukšto į šią tautą nežiūrėkime nors ir jausdami, šiokią tokią vokiečių neapykantą mums iš savo pusės, ieškokime **žmoniško santykiavimo ir su vokiečiais.** Jų krašte dabar gyvename, su jais teks ir ateityje kaimynystėje gyventi bei daug kultūrinių bei ekonominių reikalų turėti. Negalime savo netinkama elgsena gerų santykių su vokiečiais gadinti.

Su visais kitais kitataučiais mes turime būti visuomet žmoniški ir korektingi. Dėl smulkmenų nesikarščiuoti ir didelių bylų nevesti, bet dėl rimtesnių dalykų ir dėl principinio pobūdžio reikalų jokiu būdu negalime nusileisti. Visuomet turime elgtis kaip lygus su lygiu: nežeminti kitų, bet neleisti ir savęs be pagrindo skriausti.

Turime garbingai laikytis kiekvienas pavieniai tiek privačiame gyvenime, tiek ir viešose vietose. Jokiu būdu niekur neturime rodytis blogesniais, kaip iš tikrųjų esame. Įvykus negerovėms, turime stengtis kultūringoms tautoms įprastu būdu susitvarkyti ir negeroves pašalinti. Ypač, turime garbingai elgtis ir gražiai atstovauti mūsų viešąsias organizacijas bei įstaigas. **Kur eina lietuvių tautiniai reikalai, ten nė vienas lietuvis negali būti abejingas ir save neitraliai laikyti, bet privalo iš visų jėgų stengtis juo geriau tautinį reikalą sutvarkyti**

Stepas Darius ir Stasys Girėnas atsisveikina, skrisdami į Lietuvą

Lituanika pakeliui į Lietuvą

Printed with the permission of UNRRA
ŽIBURIAI Leidėjas — redaktorius JUOZAS VITĖNAS
Laikraščio meninę pusę tvarko dail. V. RATAS
Redakcija ir administracija: Augsburg - Hochfeld, Baltic Camp,
Lithuanian Committee / Printed by Haas & Cie., Augsburg

bei pakreipti, kad būtų rimta nauda savo atstovaujamai organizacijai ar įstaigai ir kad nenukentėtų bendrieji lietuvių interesai.

Mūsų žymiausieji reprezentaciniai pasirengimai kitataučių tarpe tiek Songau festivalyje, tiek Baden Badeno dailės parodoje nebuvo pilnai ir laiku įvykdyti, mūsų tautinė garbė dėl kieno tai kaltės dalinai nukentėjo, tai nors labai žymią propagandą mūsų naudai šie pasirodymai padarė, bet mes negalime užmiršti trūkumų ir jų nekartoti ateityje, o ypač kada rengiamasi šias parodas perkelti į pasaulinės kultūros centrą Paryžių.

Taigi, kiekvienas lietuvis-tremtinys ir lietuvių organizacijos bei įstaigos turi dar kartą patikrinti savo veiksmus ir santykius su svetimaisiais ir tinkamai reprezentuoti amžiaus gerą ir garbingą lietuvio vardą, bet jokiu būdu šio vardo nežeminti ir tuo būdu nekenkti sau ir lietuvių tautiniams tikslams.

Jonas Kardelis

PARTIJOS IR VIENYBĖ

Vis dar gana dažnai išgirstami seni, daug kartų įteiginėti, posakiai: Kam čia politikavimas? Kam čia partijos? Kam skaldymasis? Ir panašūs.

Tuo reikalu ligšiol mūsų spaudoje, gal būt, tų pačių feigėjų mintin, taip ir nepasisakoma aiškiau, atviriau ir nuoširdžiau. Toks gi įteiginėjimas kai ką, kas paviršutiniškiau į reikalus žiūri, gali neteisingai nuteikti ir suklaidinti. O politinės klaidos nepaprastai brangiai kainuoja. Geriau, praktiškiau jų nedaryti. Todėl būtina tuos reikalus aiškintis.

Reikia pripažinti, kad yra žmonių, kurie politika domisi mažai, bet tokių vis delto palyginti labai nedaug. Ypač nedaug tokių yra ištrėmime. Čia kiekvienas, net ir tas, kuris mažiausia anksčiau domėjosi politiniais klausimais, dabar jais domisi. Net mažiausia išlavinti, mažiausia apsišvietę žmonės ir tie dabar net labai domisi, kokios kur partijos įsigali, ko jos siekia, kaip tvarkysis bei bus surėdyta ateitis. Galima teigti, kad visi tremtiniai, tiesiog be išimčių domisi politika, gula ir kelia vis su jais pačiais klausimais. Net seni ir maži šiandien „politikuoja". O tūli gudruoliai vis dar pasalomis tebekartoja: Kam čia tas politikavimas? Kam partijos?

Kokie jau žiaurūs buvo „partijų ir politikavimo" priešai, kaip Hitleris su Musoliniu; už politikavimą varė į koncentracijos stovyklas, žmones žudė nesigailėdami. Ir mes savimi esame tai žiauriai patyrę. Kiek lietuvių nukentėjo: dešimtys tūkstančių žuvusių, šimtai tūkstančių ištrėmime, išsklaidyti Europos-Azijos kontinente. Bet ir tie, kurie taip negailestingai, žiauriai ir beprotiškai kovojo su partijomis bei politikavimu, patys tačiau politikavo ir partijas kūrė. Jie kovoje ir tie, kurie dar tebesilaiko, ir dabar tebekovoja ir su partijomis ir su politikavimu, bet tiktai kitomis, ne savomis partijomis ir kitų, ne savos partijos, žmonių politikavimu. Anaiptol niekas ir jų partijų bei politikavimo neatsisakė ir neišsižadėjo. Tie „kovotojai" su partijomis savo partijoms reikalauja monopolio. Jie sau, savo partijoms reikalauja teisių ir laisvių, o visus kitus stengiasi padaryti beteisiais žmonėmis.

Faktinai nėra pasaulyje nė vieno krašto, nė vienos tautos, nė vienos valstybės, kurioje nebūtų partijų, kur žmonės nepolitikuotų. Todėl pasakymai ir įteiginėjimai: Kam čia tos partijos? Kam politikavimas? — mažiausia yra nesusipratimas, jeigu tai ne žmogaus arba tūlas būdas verbuoti mažiau susipratusius žmones į savo partijas. Partijos yra visur, visuose žemės kraštuose, ir visur žmonės politikuoja. Net primityvios kultūros žmonės ir net laukiniai politikuoja, rivalizuoja ir kovoja. Tai yra nenuginčijami gyvenimo faktai, kurie išplaukia iš žmogaus prigimties dėsnių. Nei ištrėmimai, nei mirtis, — niekas žmonijos nuo politikavimo nesulaikys.

Šiandien sunku net įsivaizduoti gyvenimą be partijų be politikavimo. Todėl mums reiktų persikelti į kažkokią abstrakciją, kurioje visi žmonės visais aspektais būtų lygiose sąlygose. Jie turėtų būti vienokio išsilavinimo, vienokio turtingumo, visi, kaip vienas, gyventi ir maitintis. Jie turėtų turėti net vienokius gabumus ir net vienokiose gamtos sąlygose gyventi, ir neturėti jokių perspektyvų. Bet tai juk neįmanomą nes realybėje to nėra ir negali būti. Nors toks gyvenimas žmogaus, tur būt, nepatenkintų, nes jis būtų kažkokia nirvana, be siekių, uždavinių, pastangų. Tai būtų kažkas panašaus į dangų arba peklą, kaip tą vaizduoja senosios knygos. O kol gyvenimo sąlygos bus skirtingos, tol žmonės nebus absoliučiai lygūs, tol jie turės skirtingas gyvenimo sąlygas, tol jie galvos ir rūpinsis apie savo ir kitų gyvenimo tvarkymą, tobulinimą ir tol bus ir politikavimas ir partijos. O dabar nepolitikuoja tiktai tie, kurie neturi kuo politikuoti- neturi proto.

Todėl, jau metas baigti su nesąžiningumo prieskonį turinčiais posakiais: Kam čia tos partijos? Kam čia tas politikavimas? Taip teigia tiktai nesąžiningi žmonės, kuriems tinka politinių spekuliantų vardas.

Oficialiai nepriklausyti bet kuriai partijai, dar nereiškia būti be savo nuomonės, nereiškia nepolitikuoti, nereiškia nepriklausyti tai ar kitai politinei srovei, jei ne konkrečiai-partijai.

Dabar del vienybės arba skaldymo bei skaldymosi. Tie teigėjai, kurie sako, kad partijos skaldo visuomenę, sąmoningai sako netiesą. Kiekviena partija arba sąjunga yra organizacija, o kiekviena organizacija rūpinasi juo daugiau žmonių sutraukti į būrį, sutelkti į vienybę. Kiekvienos organizacijos tikslas vienyti, o ne skaldyti. Ir vadinamieji „nepartiniai" sudaro savo nepartinių partiją. Jeigu jie viešai savo tikslų nepasako ir slepiasi, tai dar nereiškia, kad jie neturėtų savo tikslų ir siekių. „Nepartiniai" yra tie patys politikuoją partiniai, tiktai naudoją slaptus taktikos metodus. Kiekvienas gi, bent šiek tiek turįs proto, žmogus turi ir savo nuomonę bei pažiūras, kurios skiriasi nuo kitų žmonių pažiūrų.

Žinoma, yra mažiau išsilavinusių, mažiau susipratusių žmonių, kurie dar nesugeba susiorientuoti toje klausimų sudėtinėje, kurią sudaro modernioje gyvenimo komplikuotė. Tačiau ir jie, jeigu turi sveiką nuovoką, ir jie sugeba susiorientuoti, jeigu iškyla konkretus reikalas. Žinoma, kartais jie ir „nepataiko", bet tame yra kalti tie, kurie nepadeda jiems išsiaiškinti, o ypač kalti tie, kurie vis dar tebeteigia, kad politikuoti nereikia.

Savaime suprantama, kad beveik nėra pasaulyje dviejų asmenų, kurie absoliutiškai sutaptų savo pažiūromis. Todel ir partijose bei sąjungose pasireiškia skirtingos tendencijos, ir susidaro net, kaip sakoma, sparnai — dešinysis ir kairysis, o viduryje lieka centras. Vadinasi, ir partijose žmonės absoliutiškai nesuliejami į homogeninę masę. Žmogus gi- ne mašinos kramplys, kad būtų įstatomas į ratą, kurio visi krampliai vienoki. Tačiau partijos rėmuose, laikantis jos drausmės, vis delto atsiekiamas paskirų asmenų tam tikras apvienijimas, tam tikro laipsnio idėjinis ir veiksminis jų suglaudinimas, sujungimas, suvienijimas ir sudisciplinavimas. Todel per partijas, sąjungas galima atsiekti galimai didesnio visūomenės vieningumo, organizuotumo, disciplinuotumo. Partija bei sąjunga tokiu būdu atlieka vertingą visuomenės klasifikavimo darbą, kuris yra jungimo, vienijimo, o ne skaldymo bei skaldymosi darbas.

Tų vadinamųjų „nepolitikuojančiųjų" arba „partijų priešų" jojamasis arkliukas yra šauniai deklamuojamasis posakis: Mano viena partija- Lietuva! Aš kitų partijų nežinau ir nenoriu žinoti!

Jeigu iš tikrųjų yra taip, tai reikia tuos „nepolitikuojančius" paklausti: Tai ko jūs čia, Vokietijoje, sėdite ir ko nevažiuojate į Lietuvą? Lietuva gi yra. Bet gi jie nevažiuoja. Matyt, jiems dabartinė Lietuva nepatinka. Matyt, jie nori kitokios Lietuvos. Vadinasi, jie aiškiai politikuoja ir nepriklauso tai partijai, kuri dabar valdo Lietuvą. Jie priklauso kitai partijai, kuri nori kitokios Lietuvos. Jiems vien Lietuvos aiškiai maža. Jie nori tam tikros Lietuvos, turinčios tam tikrą santvarką. Jiems politinė Lietuvos santvarka yra pagrindinis dalykas. Tie „nepartiniai" bei „nepolitikuojantieji" aiškiai politikuoja ir turi savo pažiūras į politinius dalykus Todel ir reikia jiems aiškiai pasakyti: Vyrai, gana spekuliuoti, Lietuvos vardu! Patriotizmas visų pareiga, o ne „nepolitikuojančiųjų" monopolis.

Bet jeigu jums nepatinka dabartinė Lietuva, tai leiskite jus paklausti: Kokios gi Lietuvos jūs norite? Tokios, kurioje kiekvienas pilietis turėtų visas žmogaus teises, atsiet, ir politikuoti, priklausyti, kokiai patinka, partijai ir naudotis visomis žmogaus teisėmis t. y. — demokratinės Lietuvos; ar tokios, kurioje jūs tiktai vieni „nepolitikuojantieji" turėtumėt visas teises ir laisves, o visi kiti piliečiai neturėtų jokių teisių ir laisvių ir būtų jūsų vergai, kaip kad dabar yra, t. y. — diktatūrinės arba švelniau sakant, autoritetinės ar autoritarinės Lietuvos?!

Už „nepolitikavimą" žmonija jau sumokėjo baisią karo sąskaitą. Ji dar turės mokėti kitą, gal, dar žiauresnę sąskaitą. Bet galų gale vis delto laimės „politikavimas", kuris užtikrins kiekvienam žmogui, kiekvienam asmeniui ne tiktai laisvę turėti savo įsitikinimus ir viešai juos skelbti, bet užtikrins ir laisvę nuo baimės netekti laisvės „politikuoti", t. y. — būti žmogum pilna šio žodžio prasme, o ne robotu, kuriam uždaroma burna, išjungiami smegens ir uždraudžiama savaip galvoti ir turėti savo nuonomę, t. y. — politikuoti.

Tegyvuoja galimai laisvesnis žmogus, turįs ir galimai laisvesnę valią! Tebus atkurta laisva demokratinė Lietuva, kurioje kiekvienas pilietis galėtų jaustis galimai laisvesnis medžiagiškai, politiškai ir dvasiškai!

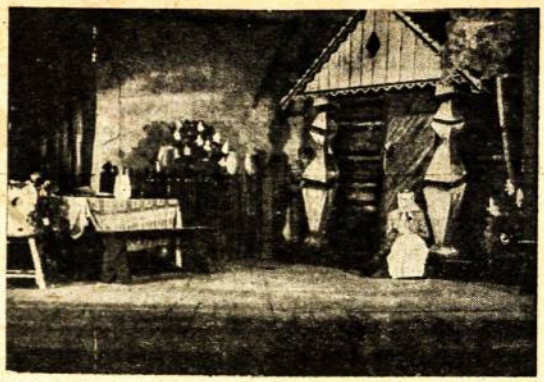

A. Gustaičio „Sekminių vainikas", Hanau, A. Škėmos pastatymas

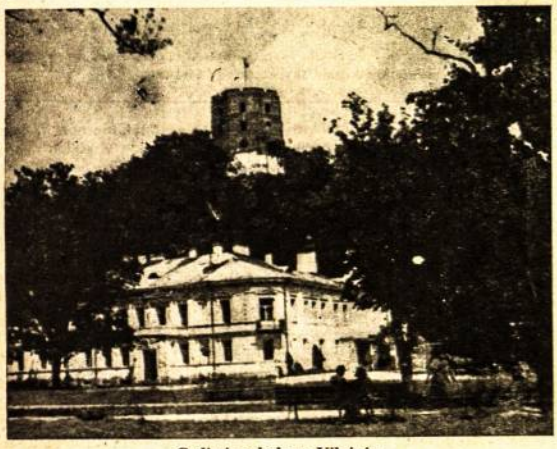

Gedimino kalnas Vilniuje

Dariaus ir Girėno belaukiant Kauno aerodrome 1933 m. liepos 15 d.

1933 m. pradžioj Amerikos lietuvių ir mūsų vietinėj spaudoj buvo rašoma, kad St. Darius, ir Lietuvoje jau žinomas lakūnas, su St. Girėnu ruošiasi tais laikais didelliam žygiui - perskristi Atlanto vandenyną.

Daugelis mūsų nesupratė ir nevertino to žygio, kol jis nebuvo įvykęs. 1933 m. liepos 16 d. iš USA buvo gautas trumpas pranešimas: Lituanika laimingai startavo iš New Yorko aerodromo. Kaip žaibas ta žinia pasklido po visą Lietuvą. Jie skrenda per vandenyną... Liepos 17 d. nežinomas lėktuvas pasiekėtas virš Anglijos... Kiek vėliau - nežinomas lėktuvas virš Europos. Tai jie perskrido vandenyną . . . Nors maža mūs tauta, nors mes maži ir jie yra maži, jie daro didelius dalykus. Visų galvose buvo viena mintis. „Čia aerodromas? Čia aerodromo budintis? Kada jie atskrenda? Kur yra jie dabar? Ar turite žinių?" be pertraukos skambėjo aerodromo budėtojo telefonas ir kartojosi tie patys klausimai.

Saulei leidžiantis, į aerodromą vedančiu plentu, keliais, takais, per pievas ir javus plūdo žmonių minios. Maži, seni, vaikai, ir moterys, ir vyrai. Jie atskrenda, jie netrukus čia nutups, jie jau perskrido vandenyną. Visų buvo viena mintis.

Kelių dešimčių tūkstančių žmonių minia susibūrė ir laukė. Visų širdys plakė vienu taktu. Visi vienaip galvojo. Jie turi čia netrukus tūpti. Visų akys nukreiptos viena kryptim, kiekvienas nori pamatyti. Aerodrome jau sutemo... Žinių naujų nebeateina . . . Nežinomas lėktuvas pasirodė virš Europos. Tai paskutinė žinia . . . Daugiau žinių nėra . . . Širdys tankiau ima plakti . . . Gal tai buvo ne jie? Gal kas atsitiko? Gal jie paklydo?

Aerodrome jau naktis. Jau ima švisti. Visų žvilgsniai įsmigę į švintančio dangaus beribę, ar nepamatys kur tolimo taško. Bet veltui . . . Laikas jau praėjo! Jie turėjo būti jau čia. Žmonės skirstėsi. Taip, jie nutūpė, bet ne čia. Likimas ir mirtis nepermaldaujami. Aerodromas tuščias. Žmonės išsiskirstė.

Liepos 18 d. per Užsienių Reikalų Ministeriją iš Vokietijos buvo gautas pranešimas: ties Soldinu nukrito nežinomas lėktuvas: įvykis tiriamas; manoma, kad tai yra skridusi iš Amerikos Lituanika.

Keliom dienom vėliau. Aerodrome ta pati žmonių minia. Visų širdys plaka vienu taktu. Visų viena mintis. Jie žuvo ties Soldinu? Kodėl taip įvyko? Juos tuoj pat atveš transporto lėktuvas. Visų akys įsmeigtos vienon kryptin. Tolumoje pasirodo taškas. Tai lėktuvas. Lėktuvas artėja, prisiartina ir, apsukęs ratą, nutūpia. Orkestrui griežiant gedulo maršą, išnešami du karstai. Ta pati minia juos lydi. Vainikai, gėlės, liūdesys. Visų viena mintis. Likimas ir mirtis negailestingi. Jie nugalėjo vandenyną, jie perskrido jį, bet žuvo. Jie didvyriai. Didvyriai jie mums ir mūs vaikams.

V. Z.

S. Ž.

DARIAUS IR GIRĖNO ŽYGIS PER ATLANTA

Trylika metų praėjo nuo tos dienos, kai Lituanikos sparnai sudužo prieš tėvynės vartus. Daug išgyvenom per tą laiką, daug praradom, tik savų karžygių prisiminimą, kaip brangią relikviją, saugojam ir iš jų dvasios sau stiprybę semiam.

1933 metų liepos mėn. 17 naktį Kauno aerodrome laukėm atskrendant per Atlantą drąsuolių. Daug lietuvių tada tik pirmą kartą jų vardus išgirdo: Stepas Darius ir Stasys Girėnas. Tačiau mūsų aviacijos karių tarpe šie vardai, ypač Dariaus, nebuvo nežinomi. Įvairus, kad ir neilgas, buvo Darius gyvenimas: Lietuvos kaime gimė, Amerikoje augo ir mokėsi, po Jungtinių Valstybių vėliava karan ėjo ir vėl Lietuvos nepriklausomybės ginti grįžo, ir kitus drauge iš užjūrio šaukdamas.

Paskui laisvoje Lietuvoje tapo karininku, lakūnu. Jau tada drąsius sapnus sapnavo: apie oro žygius ir Lietuvos garsą. Nebuvo jis lakaus žodžio žmogus, nemokėjo nei raštu, nei daina svetimiesiems savo krašto grožio ir jo senovės garbės pasakoti, bet tarnavo jam ir stengėsi garsinti jį savotiškai, kaip išmanydamas. Kai reikėjo, su pasišventimu dirbo mūsų nepriklausomybės atstatymo veikloje, Klaipėdos atvadavime, vėliau steigė sporto sąjungas, važinėjo su sportininkais į užsienį, visur kartojo Lietuvos vardą, kuris, pasibaigus pirmajam pasauliniam karui, Europos vidutiniškojo išsilavinimo žmogui dažnai net nebuvo žinomas.

1927 m. vėl išvyko į Ameriką ir įsigijo savo lėktuvą, norėdamas palaikyti nuolatinį ryšį su įvairiais lietuvių susibūrimo centrais ir jų tarpe žadinti meilę tolimai tėvynei. Vis planavo, svajojo ir skraidė. Jau ir amerikiečių visuomenėje įsigijo gabaus lakūno vardą, net vieno iš pačių gabiųjų. Kai Lindbergas padarė pirmąjį skridimą per Atlantą, Darius suprato esant modernų būdą mažutės Lietuvos vardui išgarsinti: pasiryžo panašiam žygiui ir nuo to laiko tik jam tesiruošė. Norinčių drauge keliauti buvo daug. Išsirinko lakūną Stasį Girėną. Ir šis buvo gimęs Lietuvoje, Amerikoje vargingai augęs, tylus, kantrus, darbštus ir ištvermingas žmogus, kaip ir Darius, mylėjo Lietuvą ir erdves.

Kai viskas buvo paruošta kelionei ir Amerikos spauda ja plačiai susidomėjo, lėktuvas buvo pavadintas Lituanika, o svetimiesiems reporteriams buvo paaiškinta, kad du lietuviai skris iš New Yorko į Lietuvą, norėdami parodyti pasauliui, kad ir mažos tautos sūnūs didelius žygius gali atlikti.

Didelės drąsos tokia kelionė reikalavo. Prieš Darių ir Girėną buvo padaryta apie 100 mėginimų skristi per Atlantą. Per 50 jų buvo nesėkmingų. Dalį lakūnų priglaudė vandenynas dugnas, dalį pavykdavo išgelbėti. Dabar, kai kelių motorų lėktuvai 400 km per valandą kelionės greičiu virš vandenynų skrenda, kai pavargusį lakūną pavaduoja automatiniai įrengimai, kai patys lėktuvai yra aprūpinti radijo prietaisais, paskutiniu metu net radaru, per rūkus matančia akimi, nustatančia tikslų atstumą nuo aplinkinių daiktų ar žemės, nelengva įsivaizduoti pavojaus, kuriam ryždavosi ano laiko transokenano lakūnas. Nors Lituanika buvo jau tiek moderni, kad turėjo tobulą kompasą, pokrypio rodiklį, kas leido lakūnui išlaikyti lėktuvo kryptį debesyse, rūke ar naktį, tačiau neturėjo radijo siųstuvo ar imtuvo, tuo būdu negalėdama susirišti su žeme. Todėl ir anų metų liepos 15 dieną New Yorko aerodrome pasilikusiųjų minios ir mūsų liepos 17 naktį Kauno aerodrome laukiančiųjų širdys buvo pilnos gilaus nerimo. Greitai tas nerimas turėjo virsti baime ir siaubu, o Lituanikos liekanas ir mūsų žuvusiųjų didvyrių kūnus mums parvežė svetimas lėktuvas.

Svetimoj žemėj jie žuvo, bet užsibrėžtasis tikslas jau buvo pasiektas: lietuviai perskrido Atlantą, padarydami 6411 km per 37 val. ir 11 min. Tai buvo tuo metu antrasis rekordas skridimo tolumon per Atlantą (pirmąjį pasiekė amerikiečiai R. Beardman ir J. Polando, iš New Yorko nuskrisdami į Stambulą). Be to, Dariaus ir Girėno skridimas yra laikomas vienu tada tiksliausiai aeronavigaciniu atžvilgiu atliktų skridimų. Lituanika ir sudužo ant savo užsiplanuotos kelio linijos. Pasaulio aviacijos istorijoj tai buvo žymus įvykis, drauge tai buvo vienintelis įvykis, kada Lietuvos vardas į šią istoriją buvo įrašytas. Daugybė iš svetimų kraštų mūsų vyriausybei atsiųstų užuojautos telegramų parodė, kad pasaulis mūsų drąsuosių žygį įvertino ir pergyveno.

Kokios reikšmės turėjo mums tragiškai pasibaigusi Dariaus ir Girėno kelionė, žino kiekvienas, kuris tą nepamirštamą liepos 17 dieną dvidešimt penkių tūkstančių minioje laukė jų Kaune su džiaugsmu ir nerimu, kiekvienas, kuris po kelių dienų su penkiasdešimt tūkstančių kitų, akis ir širdį gedulu apsupęs, laukė jų negyvų kūnų parvežant, kiekvienas, kuris pagaliau šimtatūkstantinėj procesijoj paskui karžygių karstus ėjo. Ir ne vien tik ten buvusieji, visa Lietuva ir visi išeiviai lietuviai Amerikoje jų gedėjo. Daug savitarpio ginčų ir nesantaikos buvo pamiršta, daug besipykstančių viengenčių vienas kitam rankas padavė, daugelyje materializme skendėjančių širdžių šis herojiškas pavyzdys skaidraus idealizmo liepsną vėl uždegė.

Pergyventas bendras pasididžiavimas dėl drąsaus laimėjimo ir bendras sielvartas dėl tragiško laimėtojų žuvimo pratiesė naujų tiltų ir sutvirtino senuosius tarp lietuvių tėvynėje ir išeivijoje.

Iš New Yorko į Kauną skrisdami, Darius su Girėnu paskatino užjūrio lietuvius visas mintis ir darbus kreipti į tolimą savo tėvynę ir parodė savame krašte gyvenantiems, jog svetimoje šalyje išsiskirstę tautiečiai savo širdimi ir veiksmais tėbėra mūsų broliai ir mūsų žemės vaikai.

Ištrėmime minime savo karžygius. Tegu jų nepamirštamas pavyzdys ir mūsų širdis pakelia iš pilkos kasdienybės dulkių. Ir mes, kaip jie prieš trylika metų, panorėkime ne tik savo mintis ir ilgesį, bet ir savo giliausius sumanymus skirti Lietuvos garso ir lietuvio vardo kėlimui.

Stepas Darius

Stasys Girėnas

Henrikas Radauskas

Lietuva

Kaip švento Jono vabalėlis naktį,
Ji šviečia mums toj žvėriškoj nakty,
Ir nebegalim pelkėse prasmegti,
Nors trukdo eit rūkai pikti.

Kai pamatai pražydusią ramunę,
Geltoną svėrę, svyrančią dirvoj,
Tava širdis, maža, kantri klajūnė,
Staiga pabunda Lietuvoj.

Ateis diena, ir grįžęs pamatysi
Didžiulę saulę plaukiant Nemune,
Kai pirmą vagą laukuose varysi
Ranka galinga ir švelnia.

A. Nyka-Niliūnas

Laimingi žmonės

Kokie keisti ir vaikiškai laimingi žmonės:
Jie blaškosi gyvenime nerasdami kažko, —
Ir verkia, lyg nubudinti vaikai, grįžtą iš nuostabios sapnų kelionės
Ir kaip vaikai išeina tų šalių ieškot.

Kokie laimingi jie iš tų šalių sugrįžę,
Parėję iš jaunystės, po vidudienio, kai vakaras arti,
Susėdę prie ugnies, — parnešę atgaivint vaikystės viziją,
Atšildyt prie liepsnos ir vėl gyvent arti.

Kai gyslos vėl namų vaikystės vėjo prisisunkia,
Padidina ir taip jau sunkią naštą užburtų namą daina,
Ir vėl kažko ieškot, nors kraujas jiems iš kojų sunkias,
Išeina, nes kelionė amžina.

Paskui jie grįžta vėl per darganas ir lietų,
Vaikystės vėjo, budinčio prie gimto namo, šaukiami,
Ir, neberadę nieko, kas ten būtų galima mylėti,
Susėda prie ugnies, sušalę ir liūdni,

Dar netikėdami, kad amžinai parėjo,
Kad niekur niekur iš namų nebeis,
(Nes ten jau nieko nebėra, ką jie vaikai, mylėjo).
Nebepakeldami sparnų, prisikelia vaikystės vėją
Ir, įsiklausę, palengva jie miršta ramūs nuostabiai.

E. Naruševičiūtė-Žmuidzinienė
Malda

J. Švaistas

Oranzine Lituanika

Lygiai prieš trylika metų viename iš New Yorko aerodromų, saulei tekant, drąsiai, ryžtingai pakilo **Lituanika.** Ji pakilo, kad patarnautų žmonijos reikalams, kad garbingai nuskambėtų pasaulyje lietuvio vardas, kad „Jaunoji Lietuva iš naujo ryžtųsi, aukotųs ir pasirengtų naujam žygiui, kad audringųjų vandenų dievai būtų patenkinti Jos pastangomis, pasiryžimu ir nekviestų Didįjį Teismą".

Galinga oranžinė Lituanika lengvai skriejo viršum Atlanto gelmių. Tuo pat metu radijo bangos intensyviai tvinkčiojo po visą pasaulį ir audringai skelbė apie nepaprastą lietuvių pradėtą žygdarbį.

Kiekvienam lietuviui buvo kažkas nauja, neaprėpiama, mistiška ir drauge didingai džiugu. Visa tai skambėjo ir vaidenosi kaip herojinė legenda, žavioji pasaka, kaip tikrasai stebuklas. **Lituanikos** faktas bematant prašoko bet kokią realybę ir tapo antžmogiškų pastangų simboliu, kaip Prometėjo užsimojimas, kaip Feniksas, amžinai išeinąs gyventi iš dulkių ir pelenų.

Tvino, kunkuliavo minios Fredos kalvose tamsų liepos vidunaktį. Juoda, tiršta — žmogus prie žmogaus — didžiuliame Kauno aerodrome ir toli jo pakraščiuose.

Ilgai laukė. Horizonte nešvito, nors jau įpusėjęs buvo rytas. Nervingai trūkčiojo ryšių priemonės, ir gandas po gando, vis siaubingesnis, tampė žmonių nervus. Sunkūs tiršto švino debesys užgulę laikė visą dangų. Purkštavo šaltas rūkas ir, rodos, staiga turėjo pratrūkti nesulaikomas lietus. Klaikus nujautimas apgaubė visus ir pasitvirtino.

Nebeišniro lauktoje padangėje oranžinis paukštis. Svetimoje šalyje palūžo jis sparnus ir nebepasiekė nei žadėtosios žemės, nei lauktosios laimės džiugesio. Nesukliudė jam Neptūnas, tai galingasis audrų Perkūnas pasirodė tikrai rūstus — pastojo kelią į Jaunąją Lietuvą ir pašaukė **Lituaniką** pas save.

„Seniai lietuvių tauta nejuto tokio bendro jausmo, tokio gilaus gailesčio, vieningai ir taip giliai nemąstė apie tokio žygio prasmę. Dariaus ir Girėno gyvenimo bei žygio pabaiga supurtė kiek sustingusią po laisvės ieškojimo lietuvių dvasią ir pakėlė ją naujiems žygiams." (P. Jurgėla, „Sparnuoti lietuviai".)

Kas gi buvo tas fenomenas, ta galingoji **Lituanikos** dvasia? Tai Stepas Darius ir Stasys Girėnas. Abu Lietuvos žemės, jos sulčių ir gyvybės produktas. Ar jie buvo turtingi, kapitalistai? Ne! Ar jie 'engvai ir greit pasiekė aukštąjį inžinerijos ir pilotažo mokslą? Ne! Ar jie turėjo daug draugų, rėmėjų, gal mecenatų? Ne! Ar buvo **Lituanika** visakuo aprūpinta ir kaip reikiant parengta neištirtai dar, tolimai transatlantinei kelionei? Irgi ne!

Tad kas gi sudarė, įkvėpė visą tą žygį ir davė jam pradžią? Tik tie du vyrai, tik ilgas ir tolydinis jų veržimasis, darbas ir kantrybė. Viską sudėjo, viską pamiršo dėl savo tikslo, viską atidavė, kad tasai sumanymas įvyktų. O kas gi juodu gaivino ir stiprino tame nelengvame kliūčių ir uždavinio nugalėjime? Viso pajėgumo ir stiprybės šaltinis buvo begalinė savo krašto ir savo žmonių meilė. Dėl tos meilės nieko nesigailėjo ir niekas nebuvo sunku.

Nors truputį atskleiskim vieno tų didvyrių plačių, turtingą gyvenimo knygą. Štai devynioliktais metais balandžio pradžioje Stepas Darius, garbingai atlikęs karo žygį Amerikos kariuomenės eilėse, sėda Prancūzijos uoste į laivą ir laimingas, naujų vilčių kupinas plaukia per Atlantą pas savuosius.

Neilgai jis ten tesidžiaugia. Jo laimė nepilna, nes gerai žino, kad tikroji Tėvynė nelygioj kovoj tebesigrumia dėl savo laisvės. Tuojau jis telkia vyrus ir organizuoja legijonus, kad padėtų nepriklausomybę laimėti. Tais pat metais su pirmuoju būriu legijonierių išplaukia į Lietuvą, kaip kūrėjas savanoris. Norėdamas ir čia daugiau nuveikti, tuojau stoja į karo mokyklą, baigęs pereina aviacijos tarnybon, kad įkūnytų seną, savo vaikystės dienų svajonę.

„... Taip pat turiu pranešti, kad darbuojuos, mokausi ir ateity būsiu naudingesnis Lietuvai ir civilizacijai" — rašo savo motinai.

Sėkmingai baigia lakūnų mokyklą ir tuojau įsijungia kovos eskadrilėn, kuri narsiai kovojo lenkų fronte.

Kai kurie draugai iš Amerikos nuolat jam prikaišioja ir pajuokia. Darius gerai mato, koks didelis skirtumas tarp tų kraštų, bet jis karštai myli kad ir vargingą savo tėvynę ir vykusiai atsikerta išpaikusiems amerikiečiams.

„Jūs klausėte apie aviaciją. Neklausykite tų, kurie sako, kad čia viskas prasta. Netiesa! Mes vartojam geriausios rūšies lėktuvus ir turim jų pakankamai. Visa Lietuvos aviacija puikiai tvarkoma ir gražiai auga".

Nepriklausomybės karas baigėsi. Darius neramus. Ne visos Lietuvos dalys sujungtos į vieną kūną. Energingai jis imasi veikti dėl Klaipėdos atvadavimo ir pirmasis su ginklu rankoj veda savanorius, kai pribręsta lemiamas momentas.

1926 metų gruodžio 17 d. perversme jis irgi vienas iš aktyviausių dalyvių.

Tėvynėj jo visur pilna. Jis gyvas, energingas. Garbės nei turtų netrokšta ir karjeros nedaro. Kaip tikras didvyris džiaugiasi laimėjimais ir savo krašto gerove. Viskas čia jam miela ir malonu.

„Lietuvoj visi puikūs vyrai ir geri patriotai. Jūs man sakėte, kad aš kada nors būsiu vyras, vertas didelės garbės. Taigi, mes čia Lietuvoj ir nepaisom jokios garbės. Mes tiek save gerbiam, kad esam tikri Lietuvos sūnūs." (Iš laiško draugui.)

Darbo ir veiklos sūkuriuose pagaliau visai konkrečiai subrendo didysis Dariaus sumanymas. Jis tikrai nutarė parodyti, kad Lietuva ir lietuvis nėra tokie menki ir prasti. Deja, savam krašte nesusirado reikiamų sąlygų. Darius prašosi paleidžiamas iš kariuomenės ilgesnių atostogų ir vėl plaukia į Ameriką.

Gautų atostogų neužteko. Ne viskas taip sklandžiai klojosi ir ten, kaip buvo sumanyta. Reikėjo kelių metų darbo ir kapitalo. Žygis įvyko, tik, deja, nebebuvo lemta gyvam juo džiaugtis ir jo vaisių paragauti.

„Mielas tautiete! Dažnai atsimink, kad **Lituanikos** skridimas ženklina tautai kelią per kliūtis į Lietuvos laimę! Kelk galvą ir širdį aukštyn ir klausykis, kaip **Lituanikos** propeleris dūzgia Jaunosios Lietuvos sūnums ir dukterims. Tegu tas ūžesys būnie kiekvieno lietuvio girdimas! Tegu jis gaivina ir stiprina lietuvybės dvasią naujiems lietuvių tautos žygiams — skridimui į ateitį. Tegu lietuvybės propeleris nuolat galingai sukasi kiekvieno lietuvio ir lietuvės širdy ir kelia juos žygių padangėn." (P. Jurgėla, „Sparnuoti lietuviai".)

TESTAMENTAS

Mes skrisime į Lietuvą. Lietuvių tauta laukia iš savo sūnų ir dramsesnių žygių. Būtinai reikia ir jos sūnums prisidėti prie bendrojo darbo — tirti dar mažai žinomas žiemių (šiaurės) Atlanto — vandenyno oro sroves, o taip pat naujai išrastus navigacijos būdus ir priemones pritaikyti kasdieniniams reikalams. Mes, gyvendami tokiais laikais, kada oras stengiamasi panaudoti žmonijos reikalams, laikome savo pareiga tautos vardu tą darbą garbingai atlikti.

Jaunoji Lietuva! Tavo dvasios įkvėpti, mes stengiamės tą pasirinktą uždavinį įvykdyti. Mūsų pasisekimas tegu sustiprina Tavo dvasią ir pasitikėjimą savo jėgomis ir gabumais. Bet jei Neptūnas ar galingasis audrų Perkūnas ir mums bus rūstus — pastos mums kelią į Jaūnąją Lietuvą ir pašauktų LITUANIKĄ pas save, — tada Tu Jaunoji Lietuva, turėsi iš naujo ryžtis, aukotis ir pasirengti naujam žygiui, kad audringų vandenynų dievai būtų patenkinti Tavo pastangomis, pasiryžimu ir nekviestų Tavęs į Didįjį Teismą. LITUANIKOS laimėjimas tegu sustiprina jaunųjų Lietuvos sūnų dvasią ir įkvepia juos naujiems žygiams.

LITUANIKOS pralaimėjimas ir nugrimzdimas į Atlanto vandenyno gelmes tegu auklėja jaunų lietuvių atkaklumą ir ryžtumą, kad Sparnuotas Lietuvis būtinai įveiktų klastingąjį Atlantą Tėvynės Lietuvos garbei.

Tad šį savo skridimą skiriame ir aukojame Tau, Jaunoji Lietuva.

Tą didįjį bandymą pradėsime, tikėdamiesi Dangaus palaimos.

STEPAS DARIUS
STASYS GIRĖNAS

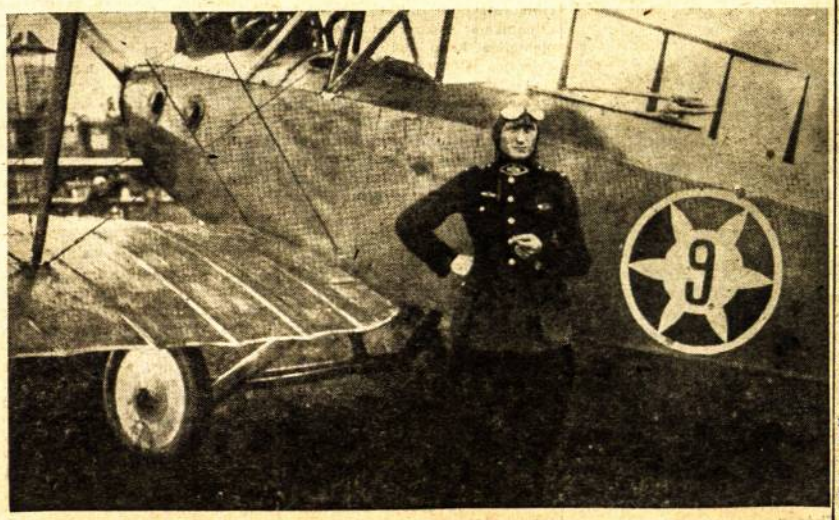

III-osios eskadrilės karo lakūnas vyr. ltn. Stepas Darius su savo „devyniuke" 1925 m. Lietuvoje

Gabrielius Žemkalnis

LIETUVIAI GESTAPO KALĖJIMUOSE

(Tęsinys)

Praslinko keletas dienų atėjo rugpiūčio septintoji diena. Tokia pat, kaip ir visos kitos. Iš ryto gongas, aparatai, pusryčiai ir maišų lopymas su pasivaikščiojimo pusvalandžiu kieme. Pietums parėjom į savo celę, pavalgėm, greit susitvarkėm ir laukėm, kada mus veš į darbą. Pagaliau išgirdom koridorium einantį prižiūrėtoją, kuris atidarinėjo celes, išleisdamas kalinius į darbą. Sustojom prie durų ir laukėm, bet pro mūsų celę girdėjom jį ramiausiai praeinant ir išleidžiant darban mūsų kaimynus. Čia mums pasidarė jau nebeaišku. Kodėl mus paliko? Staiga prisiminėm kirpėjo žodžius ir supratom, kad šiame kalėjime pietų valgyti jau daugiau, tur būt, nebeteks.

Iš tikrųjų. Netrukus po pietų atsidarė durys ir mums liepė pasiėmus visus drabužius, eiti į pirmą aukštą. Ten atradom jau stovinčius kelis kalinius, jų tarpe ir Joną D. Jis nuoširdžiai džiaugėsi, kad pagaliau išvažiuojam iš to pareikto Allensteino, kur jis nė karto negavęs maisto priedo, nors mateę, kaip kelifaktoriai pietų liekanas išpila į kriauklę. Be to, tikėjosi, kad naujame kalėjime jo gal jau nebepersekios Heltkės ranka ir jis galėsiąs sėdėti celėje jau nebe vienas, nes tas jam yra nepakenčiama. Kalbėjomės gana ilgai, nes prižiūrėtojas nuėjo sau, o mes stovėjome vieni, laukdami, kol mus pašauks pas Hausvater'į.

Gal po kokios tik valandos mus nuvedė prie Hausvater'io durų, ten pat, kur buvom iš karto atvesti atvykę į šį kalėjimą ir turėjom tada tą malonumą išgirsti kalėjimo inspektoriaus prakalbą, kurioje jis mus pavadino inteligentais, bet ne kaip, kad paprastai priimta buvo — „praeiktais litaueriais". Čia atvedė ir daugiau kalinių. Visi kalbėjomės, kur mus veš ir į kokį kalėjima pakliūsim — ar į geresnį, ar į blogesnį. Pagal visų turimas žiniais priėjom prie išvados, kad keliausim tikrai į Landsberg W. Visi džiaugėmės, kad išvykstam iš Allenstein'o, nes labai ir blogas maisto davinys buvo visus iškankinęs ir tikėjomės, kad kitur gal bus truputį geriau. Ir pati kelionė, nors ir varginga, bet vis šioks toks įvairumas, vis, kaip mes sakėm, šiokia tokia programa, vis greičiau laikas bėga.

Hausvater'is atidavė mums mūsų drabužius, bet pinigus, dokumentus ir kitką negrąžino. Sakė, kad tie daiktai mums bus prisiųsti į Landsbergą. Matėm, kad juos kankina mūsų pabėgimo baimė, neš jei pabėgtumėm turėdami dokumentus, tai galėtumėm iš karto išimašyti kur tarp pabėgėlių ir dingti.

Savo drabužiais apsirengę grįžom į celę. Kažkoks labai malonus jausmas buvo sėdėti savais drabužiais, kurie buvo patogūs, su batais, kurie atrodė kaip tobuliausias žmonijos išradimas, panešiojus biauriai trinančias ir spaudžiančias klumpes. Pavalgėm vakarienę ir išgirdom prižiūrėtoją kažką mums sakant. Supratom, kad galim eiti gulti. Ramiausiai nusirengėm ir buvom beužmiegą, bet, daužymas į duris privertė mus pašokti, „um Teufel!" girdėjom už durų keikiantis Hindenburgo dvasią, „sakiau, kad negultumėt, nes tuoj važiuosit. Greičiau kelt!" Vos spėjam atsikelti ir atsidaro durys: „Raus!"

Nueinam į pirmą aukštą ir matom, kad esam paskutiniai. Visi lietuviai jau čia, o be jų važiuoja dar du iš Sackflikerių — senis viršininkas ir prancūzas Gabriel, keletas kitų lenkų, prancūzų, vokiečių. Mūsų, tačiau yra daugiausia — visas mūs sąstatas: 27. Aplink zuja prižiūrėtojai ir žandarai. Mus patikrina ir tuo mes gaunam naujai persirikiuoti. Žandarų viršininkas pasako mums, kad jei mes bandysime bėgti tai į mus bus šaudoma. Tą pasakęs liepė, kad kuris iš mokančiųjų vokiškai lietuvių tai išverstų. Vienas mūsiškių išvertė: „Ponas žandarų viršininkas turi garbę pasakyti, kad jei mes bėgsim, tat jie šaudys ir gal kartais pataikys." Šis vertimas mums sukėlė sypseną, nes pažiūrėjus į kai kuriuos iš dimisijos paimtus žandarus, tikrai buvo galima abėjoti ar jie pataikys į bėgantį kalinį. Mūsų šypseną nutraukė komanda: „Rechts — um! Marsch!"

Leidžiantis rugpiūčio septintos saulei, mes išeinam pro kalėjimo duris į naują nežinią. Prie vartų stovi Hindenburgo dvasia. „Auf Wiedersehen!" įžūliai jam linktelim keliese. Jis nesusiorjentuoja kaip reaguoti ir atsako tuo pačiu: „Iki pasimatymo". Ne, Hindenburgo dvasia, mes nenorim daugiau matyti nei tavęs, nei tavo kalėjimo. Mes jo daugiau ir nebematėm, nors paskui, tiesa, būdami neužmirštamame Landsbergyje prisimindavom Hindenburgo dvasią, kaip visai neblogą senį...

(Bus daugiau)

J. Būtėnas

LIETUVIŠKASIS „PERKŪNAS“ VIRŠUM PACIFIKO

Amerikos lietuvių įnašas į tautų laisvės kovą

Ar jums žinoma, kad dvejus metus Pacifiko padangę raižė Jungtinių Amerikos Valstybių lėktuvas, kurį jo lakūnas buvo pakrikštijęs „Perkūno“ vardu? Tasai šaunus lakūnas buvo mūsų tautietis Amerikoj kpt. Pranas Radžiukynas iš Cambridge, Mass. Jo vadovybė 1944 m. atšaukė jį iš karo lauko ir paskyrė Texaso štato aviacijos inspektorium. Jo lietuviškasis „Perkūnas“ tada jau buvo nutrenkęs į Ramiojo vandenyno gelmes keliasdešimt japsų.

Jums taip pat gal nežinoma, kad amerikiečių karinių pajėgų Kinijoje štabo viršininkas keleris metus buvo plk. ltn. A. J. Gricius iš Bostono, taip pat lietuvis. Iš tos itin atsakingos vietos 1945 m. perkeliamas, jis už nuopelnus buvo apdovanotas Legion of Merit — nuopelnų legiono ordinu, vienu iš aukščiausių JAV garbės ordinų.

Jeigu jums tai nauja, pasakosim toliau. Gal nebūsit girdėję, kad vienas iš nedaugelio „Amerikos padangių tūzų“ — American Flying Aces — buvo kpt. Al. Lukas iš Čikagos? Įdomiausia, kad karas Al. Luką užklupo Baltijos jūroj, kur jis buvo vieno norvegų laivo jūrininkas. Su pramuštgalviškais nuotykiais jis pasiekė Anglią, stojo į britų aviaciją, anais tamsiais D. Britanijai laikais padarė per 30 oro žygių į Vokietiją, Amerikai įstojus į karą perėjo į JAV aviaciją ir ten, matom, pasižymėjo kaip retas kas. — Paminėsim dar, kad taip pat mūsų tautietis kpt. Viktoras Brasokas iš Maizevillio, Pa., 1942 m. Anglijoje 20 dienų praleido už užrakintų durų... Neišsigąskit: jis ten sėdėjo kartu su generolais Eisenhoweriu ir Clarku ir jų vadovaujamas bei prižiūrimas padėjo parengti slapčiausius Afrikos invazijos planus. Abu generolai intelektinės mūsų, tautiečio kvalifikacijas aukštai vertino ir po to pasiliko jo draugai, o jo kaip fronto kovotojo narsumą Afrikos invazijos metu įvertino gen. mjr. Terry Allen, suteikdamas jam Distinguished Service Cross, antrąjį iš aukščiausiųjų JAV karinių garbės ženklų, „už nepaprastą narsumą ir drąsumą“, kaip buvo pažymėta apdovanojimo motyvuose.

Turim stabtelti, nes įsismaginę galim taip iškaičiuoti visus 565 Amerikos lietuvius — JAV armijos, laivyno ir aviacijos karininkus, kurių pavardes yra rūpestingai surankiojęs Amerikos lietuvis žurnalistas C. V. Baltramaitis su žmona. Jo sąrašas toli gražu nepilnas, ir ponai Baltramaičiai savo darbą kruopščiai dirba toliau, vaduodamiesi tyru ir tiesiog graudinančiu patriotizmu. „Šis reikalas yra svarbus mūsų išeivijos istorijai ir reikalingas Lietuvos bylai ginti“, rašo p. Baltramaitis, šaukdamas talkon savo tautiečius išeivius. Netiesiogiai tai yra ir mums priminimas mūsajam indėliui bendrojoje tautų laisvės kovoje fiksuoti. Tai yra taipgi mūsų pasidižiavimas kraujo brolių žygiais bei laimėjimais ir pagarbus nusilenkimas jų sudėtoms aukoms.

O tos aukos nemažos :44 jaunos gyvybės, neskaitant dingusiųjų-kone 10 proc. visų suregistruotųjų karininkų. Visi planetos frontai paženklinti tos lietuviškų gyvybių aukos ženklu. „Ltn. Eduardas Globis iš Čikagos, bombonešio pilotas, 1944 m. žuvo bombarduodamas Vokietiją“. „Ltn. Ričardas Kėkštas- žuvęs 1944 m. bombarduodamas Romą, jo lėktuvui nukritus Tyrėnų jūron“. „Ltn. V. Rečkus, pasižymėjęs kovose prieš japonus New Britain saloje, apdovanotas purpurinės širdies — Purple Heart ordinu, krito Pietų Pacifike“. Kam elegišku liūdesiu nesuvirpės širdis perskaičius, kad „ltn. Margarita Stravinskaitė iš Elizabeth, N. J., armijos slaugė, 1942 m. lapkričio m. žuvo torpeduotame laive“?!

Taip, ir mūsų narsiosios Amerikos lietuvaitės veikliai įsijungė į didžiąją laisvės kovą, ir karininkų sąraše jų atrandam net keliasdešimt. Tarp jų esama ir aukštų laipsnių, pvz., plk. ltn. Alė Gricevičiūtė iš Nauticoke, Pa. Iš Vokietijoj esančių lietuvių tremtinių tūlas neužmirš maloniosios mjr. Albinos Simkutės iš Worcesterio, Mass., kuri, kad ir jaunutė, jau 1943 m. buvo Fort Oglethorpe kariūnų aspirantų (aspirančių?) kuopos vadė. Kiek turėjo išgyventi ltn. Onutė Bernotaitė iš Exeter, Pa., kuri slaugydama sužeistuosius, garsiajame Corregidoro pragare išbuvo veik ligi pat ateisiant japonams ir tik paskutinę naktį povandeniniu laivu pasitraukė kartu su savo slaugomaisiais. Ne be reikalo pats Rear Admiral Bennet įteikė jai garbingąjį ir retą Legion of Merit ordiną.

Dramatiški išgyvenimai, pasigėrėtini žygdarbiai ir garbingi pripažinimo ženklai bei ordinai apibūdina daugelį Amerikos lietuvių karininkų. Tai tikra herojinė epopėja, sudėstyta iš margaspalvių mozaikinių deimančiukų. JAV vyriausioji karinė vadovybė savo pranešime pagyrė komodorą leitenanta Danį iš Čikagos, karo laivo komendantą, kuris, jo laivą torpedavus, didvyriškai išgelbėjo įgulą. Už panašų savęs nepaisymą ir pasiaukojimą Navy Cross — laivyno kryžių gavo komodoras Petras Moncevičius iš Brockton, Mass., buvęs prezid. Hooverio laivyno adjutantas, Pacifiko kare „Laramie“ karo laivo komendantas. Purpurinės širdies — Purple Heart — ordiną adm. Nimitzas prisegė ltn. Kaziui Linkevičiui iš Calumet City, Ill., pasižymėjusiam Pacifiko kautynėse. Reta kovos sėkmė lydėjo jaunutį aviatorių kariūną Kazį Neverdauską iš Worcesterio, Mass., kuris taikliomis bombomis paskandino du ir padegė kitus du japonų laivus. Panašiai sėkmingas buvo ir laivyno pajėgų mjr. Juozas Uždavinys iš Linden, N. J., vieną japonų laivą sunaikinęs, antrą padegęs. Ltn. Vincas Zdančiukas lakūnų pasižymėjimo kryžių — Distinguished Flying Cross — užsipelnė paskandindamas japonų laivą ties Bougainville. Tokį pat kryžių užsitarnavo kpt. Jonas Rodzanskas, bombonėšių grupės vadas, paskandinęs didelį japonų kreiserį ir sužalojęs du kitus. Robinzoninius nuotykius teko išgyventi ltn. Pranui Melėckui iš Custer, Mich., kai jo lėktuvas Liberator B-24 netoli Choiseul salos nukrito į jūrą. Jis savomis jėgomis nusikasė 15 mylių į krantą ir 35 dienas vienų vienas gyveno džiunglėse, kol užklydęs laivyno lėktuvas jį paėmė į Guadalcanalą. Naikintojų grupės vadas komodoras Bakutis okeano viduryje mažame guminiame laivelyje praleido šešias dienas, kol jį išgelbėjo į jo nelaimės vandenis atplaukęs amerikiečių kreiseris.

Skaitydamies su laikraščio vieta, toliau nebeminėsim pavardžių, tarp kurių skaitytojai surastų gal ir savo giminių, artimųjų pažįstamų. Priminsim, kad iš tų 565 Amerikos lietuvių karininkų buvo du pulkininkai (vienas iš jų, plk. Rimas, vadovavo pulkui atsiimant Guam salą), šeši plk. ltn., trys komodorai, penki komodorai leitenantai, 13 majorų, 87 kapitonai; likusieji leitenantai. Daugumas jų apdovanoti įvairiais kariniais pasižymėjimo bei garbės ženklais. Iš aukščiausiaisiais ordinais apdovanotųjų priskaitėm: tarnybos pasižymėjimo kryžium (Distinguished Service Cross) du, nuopelnų legiono ordinu (Legion of Merit) trys (tarp ju daugiui pažįstamas ltn. Antanas Vaivada), purpurine žirdim (Purple Heart) penki, skraidymo pasižymėjimo kryžium (Distinguished Flying Cross) devyni, auksine žvaigžde su deimantais vienas ir prancūzų garbės legiono ordinu vienas. Civiliame gyvenime iš jų buvo 52 gydytojai, 26 inžinieriai, 17 kunigų, 6 advokatai, trys žurnalistai, ir t. t.

Jie visi kovojo po žvaigždėtąja JAV vėliava, kuri, drįstam tarti, yra daugiau kaip vieno krašto ar kontinento ženklas: ji yra pasidariusi viso pasaulio ir visų tautų laisvės simbolis. Kas gali piktintis, jeigu tie Amerikos lietuviai kariagos, būdami ištikimi savo amerikietinės tėvynės sūnūs, kovodami įvairiuose pasaulio frontuose su ypatingu sentimentu prisiminė laisvės trokšte trokštančią senąją savo tėvų šalį?

Spackenbergo lietuvių gimnazijos abiturientai

V. Augustino nuotr.

Lituanika po katastrofos Soldine (Vokietijoj)

Vyt. S.

PALŪŽUSI GIESMĖ

(Poeto Vytauto Mačernio šviesiam atminimui)

Mus pasiekė šunki ir liūdna žinia. Liūdna lyg tolimo varpo giesmė, kuri liejasi virš mūsų tėviškės Jaukų ir priespaudoje skęstančių sodybų. Tolimi varpai praneša, kad pačiam savo gyvenimo gegužy, pačiam vyšnių žydėjime palūžo mūsų brolis . . .

Mes nieko nežinome kokiomis aplinkybėmis sutiko savo likimą poetas Vytautas Mačernis, Manome, kad jį ištiko panašus likimas, koks yra ištikęs daugelį mūsų brolių, neapleidusių, sunkią valandą, savo gimtųjų sodybų, o išdrįsusių dalintis juodu likimu su savo numylėtu kraštu . . .

Ši žinia yra ypač skaudi, nes ji praneša užgesimą, vos pradėjusios reikštis, šviesios poetinės asmenybės, kuri jau buvo spėjusi atverti dideles poetines gelmes.

Vytautas Mačernis — vienas stipriausiųjų ir ryškiausiųjų mūsų jauniausios poetų karto atstovas. Gimė, berods, 1919 m. Tėviškė — sena žemaičių sodyba, netoli Žemaičių Kalvarijos. Gimnaziją baigė Telšiuose. Vytauto Didžiojo Universitete studijavo anglistiką, bet persikėlęs į Vilniaus Universitetą specialybę pakeitė — pasirinko filosofijos studijas.

Filosofijos studijomis jis grindė savo pasirinktąjį poeto — menininko kelią. Poetui tai buvo priemonė, kuri galėjo padėti atskleisti psichinį žmogaus veidą ir įžvelgti chaotingus žmogaus prigimties poreiškius, išreiškiant juos grynuoju poezijos žodžiu.

Labai domėjosi naujaisiais anglų filosofais (pvz. William Jammes ir k.) Didelį įspūdį jam darė Fr. Nietzsche, bet būdamas religingu ir nuolat degdamas giliu religinio jausmo išgyvenimų, nors dažnai ir sunkiai save talpindamas į dogmatinius rėmus, negalėjo nekritiškai žvelgti į Nietzschės skelbiamas idėjas. Savo diplominiame darbe nagrinėjo Nietzsches religinę koncepciją.

Pirmaisiais savo poetiniais bandymais pradėjo rodytis katalikiškojo jaunimo spaudoje (Ateities Spinduliai, Ateitis) dar iš gimnazijos suolo. Dalyvavo Ateities išleistoje jaunųjų antologijoje Pirmieji Žingsniai. Veliau bendradarbiavo Naujojoje Romuvoje ir akademinėj spaudoj.

Paskutiniais savo studijų metais (1943) baigė savo vientisinį poezijos kūrinį Vizijos, kuris tematikos vystymu, giliu idėjingumu bei subtiliai nauja formine išraiška, grynosios poezijos sferoj, teikė naujų, eilėry skambančių, muzikalinių vaizdų.

1944 metais spaudai paruošė antrąją savo poezijos knygą, kurioje visi eilėraščiai buvo parašyti klasikinę sonetų forma. Turtinga tematika, platūs idėjų horizontai, aštrus filosofo žvilgsnis pro poeto prizmę į tamsias žmogaus dvasios gelmes su meistriškai valdoma soneto forma teikė garantijų už didelio poeto vardą.

Šie Vytauto darbai atkreipė visų, turėjusių progos su jais susipažinti, dėmesį ir visuotinį pripažinimą.

Abi šios knygos iš spaudos turėjo pasirodyti 1944 metų rudenį, bet prasidėjusi antroji invazija į Baltijos kraštus, neleido jau darbo baigti.

Šiandien gi, girdime tolimus varpus, iš vaitojančios tėvynės laukų, kurie skelbia, kad dar vienas taurus lietuvis palūžo sunkiame vergijos kely, nebesulaukęs išauštant šviesaus ryto virš mūsų pievų ir miškų — nebeišgirdęs Baltijos paukščių laisvojo juoko . . .

Tegu, Tau, mielas Vytaute, būva ir toliau girdima liūdnoji mūsų miškų paukščių giesmė ir gintarinis Baltijos bangų šlamesys . . .

Lengvo poilsio, mielas Vytaute! Mes dar lenksime galvas ties Tavo kapu.

Iki — — —

Roma, 1946 m. kovo mėn. 25 d.

Vytautas Mačernis

Šokeja ir asketas)*

I

Galva išvargusio asketo
Ant kelių jį pamilusios šokėjos,
Kaip guoly kvepiančiam, gėlėtam,
Apsvaigusi nuo bučinių ilsėjos.

— Tu ieškai Dievo, mylimasis, —
Kalbėjo ji, — kankindamas save,
Bet Dievo žaizdose nerasi,
Nėra Jo tavo kūno silpnume.

Tu savo Dievą rasi mano šoky.
Lig Jo nucit vien lengvos kojos gali.
Aš šoksiu, tu delnais man taktą ploki.

Praskrisdamas ekstazėje pro šalį
Lankstusis mano kūnas judesiais
Tau Dievo paslaptis visas atskleis.

II

Kol nesutikau tavęs, aš niekad
Sito dar patyrus nebuvau,
Kad ateina meilė, ir palieka
Žemėj ir širdy šviesiau.

Dideliam pasauly mažą kelią
Aš radau pakilus su diena
Ir ėjau, o vyšnių žiedlapiai nubalę
Man ant veido snigo. Aš buvau viena,

Paprasta ir nežymi niekuo,
Savo paslapties ir galios nepažinus,
Lyg tamsus ir snaudžiantis vanduo,

Lyg prie lūpų niekad nepakeltas vynas,
Ir nesitikėjau, kad lemtis atves
Mano mažą kelią lig tavęs.

---

*) Spausdinamus sonetus, rašęs straipsnį, yra gavęs iš paties autoriaus, keliomis dienomis prieš pasitraukdamas iš tėvynės, atsilankymo poeto tėviškėje proga.

LIETUVIAI VOKIETIJOJ

Generolas McNarney aplankė baltus

Märzfeldas. — Vyriausias visų JAV karinių pajėgų Europoje vadas generolas McNarney aplankė pabaltiečių stovyklą Märzfelde netoli Nürnbergo. Aukštojo svečio apsilankymas buvo visai netikėtas, tačiau čia gyvenantieji lietuviai, latviai ir estai paskubomis, vos tik sužinojo apie atvykimą, šoko rengtis kuo maloniausiai pasitikti gerbiamąjį svečią. Skautai sudarė garbės sargybos špalerius, o tautiniai komitetai ir moterys tautiškuose rūbose širdingai sveikino gen. McNarney. Šis gen. McNarney apsilankymas buvo dar tuo ypatingas, kad tai yra pirmoji DP stovykla, kurią aukštasis svečias aplankė. Gal būt, šiai stovyklai šį garbė atiteko todėl, kad šios stovyklos visi gyventojai dirba pas amerikiečius.

Pirmiausia generolas apžiūrėjo stovyklos raštinę, kur buvo supažindintas su stovyklos tvarkymu ir jos gyventojų darbu. Čia, ta pat proga, latviai įteikė svečiui pakvietimą atsilankyti į čia įvyksiančią didžiulę latvių dainų šventę, už ką gen. McNarney širdingai dėkojo.

Po to aplankė stovyklos virtuvę, domėjosi švara ir pasikalbėjo su virėju apie darbą ir maistą. Toliau aplankė mokyklos patalpas. Ypač domėjosi, kokio amžiaus ir kiek mokinių lanko, kiek yra mokytojų, kas dėstoma ir kaip suskirstytas mokslo darbas. Pakeliui apžiūrėjo teatro patalpas. Apžiūrėjo gyvenamuosius barakus, kur generolas galėjo pastebėti suspaustai gyvenančius pabaltiečius ir tropikinių barakų netinkamumą gyventi ypač rudens ir žiemos metu. Stovyklos gyventojų užvesti daržai irgi buvo svečio apžiūrėti. Jie darė svečiui gerą įspūdį. Maisto sandėlis, ambulatorija ir kepykla irgi buvo apžiūrėta aukštojo svečio.

Išvykdamas generolas pareiškė savo pasitenkinimą ir pažadėjo pagerinti stovyklos gyventojų būklę. Svečią širdingai palydėjo skautų garbės sargyba, tautiniai komitetai ir UNRRAos vadovybė.

Per apsilankymą generolas ypač domėjosi stovyklos sutvarkymu ir gyvenimu. Pastebėjo net tokias smulkmenas, kurias kitas laikytų neįdomiomis ir nereikšmingomis. Ypatingai kreipė dėmesį į pagrindinius stovyklos sutvarkymo ir aprūpinimo klausimus. Ypač buvo jaučiamas domėjimasis švara ir tvarka.

Tautiškais rūbais išsipuošusios pabaltietės įteikė svečiui dovanų — tautinio stiliaus rankų išdirbinių ir gėlių, o tautinių komitetai pirmininkai — Vl. Liatukas, E. Kordons ir Kuuskvere — padėkojo gen. McNarney už apsilankymą ir dėmesį pabaltiečių gyvenimu ir sąlygomis. Svečias po trumpo apsilankymo, visų širdingai palydėtas, atsisveikino ir lydimas gen. Watson, plk. Martin išvyko. **T. B.**

Auga Lietuvos miškininkų tremtinių šeima

Šiomis dienomis Lietuvos Miškininkų Tremtinių Centras po 6 mėn. intensyvauss ir kruopštaus darbo išleido 1-ąją miškų technikų laidą. Nauji miškų ūkio specialistai buvo ruošiami Lietuvos Miškininkų Tremtinių Centro suorganizuotuose miškų technikų kursuose. Kursai darbą pradėjo šių metų sausio mėn. 15 d. Į kursus buvo priimami asmenys iš lietuvių tremtinių tarpo, baigę ne mažiau 4 gimnazijos klasių ar turį tolygų išsilavinimą. Į kursus įstojo 40 klausytojų. Mokslas kursuose buvo einamas teoretiškai klasėje ir praktiškai miške. Teorija buvo išeita per 475 val. ir praktikos darbai per 204 val. Per minėtą laiką buvo išeiti šių mokslo dalykų pagrindai: 1) geodezija ir braižyba, 2) miškų botanika, 3) bendroji miškininkystė, 4) specialioji miškininkystė, 5) medžio matavimas ir miškotvarka, 6) miškų eksploatacija, 7) miškų apsaugą, 8) medžio technologija ir apdirbimas, 9) kelių ir trobesių statyba, 10) miškų teisė ir administravimas, 11) medžioklė ir 12) anglų kalba. Kursuose lygiagrečiai su teorija buvo atliekami ir praktikos darbai. Praktikos darbai buvo atliekami vietinės miškų urėdijos miškuose ir daigynuose bei apylinkės lentpiūvėse.

Kursams vadovavo dipl. miškininkas Petras Šilas, Lietuvos Miškininkų Tremtinių Centro pirmininkas. Lektoriauti buvo pakviesti ir sutiko atvažiuoti iš tolimų Vokietijos vietų, daugumoje be atlyginimo, buvę Lietuvos aukštųjų ir vidurinių miškininkystės mokyklų lektoriai miškininkai ir kitų sričių specialistai.

Pažymėtina, kad kursuose darbas lektorių ir kursų klausytojų buvo dirbamas su tikrai lietuviška darbo meile ir ištvėrme, nes mokymo ir mokymosi sąlygos buvo labai nedėkingos ir sunkios. Ilgą 6—8 val. darbo dieną praleisti drėgname ir šaltame rūsyje, neturint nei vadovelių nei kitų mokslo priemonių, reikalauja tikrai didelio pasišventimo ir darbo meilės.

Šių metų liepos mėn. 6 d. Lietuvos M. T. Centro Miškų Technikų Kursai baigė savo darbą balgimo pažymėjimų įteikimo aktu ir kuklia tradicine miškininkų vakariene. Pažymėjimų įteikimo akto ir vakarienės metu iš kursų Vedėjo ir lektorių bei svečių pusės naujiems miškų specialistams buvo pasakyta daug gražių kalbų ir palinkėta įgytas žinias praktiškai pritaikinti laisvos Lietuvos miškuose. Baigę kursus miškų technikai padėkojo lektoriams ir svečiams už pareikštus gražius linkėjimus ir visi vasiryžo dirbti žaliųjų Lietuvos girių labui.

Lietuviai Tirolyje

Šiuo metu lietuvių Tirolyje yra belikę apie 400. Išskyrus 98 gyvenančius Kufsteino stovykloje, kiti gyvena privačiai.

Kufstein. Visur sumažinus maisto davinį, maitinimas pablogėjo ir Kufsteino DP stovykloje. Lietuvių Sąjungos pastangomis ruošiamasi iškeldinti visus stovykloje gyvenčius lietuvius Vokietijon, prancūzų okupacinėn zonon. Numatomos Ravensburg, Radolfzell ir kt. Bodeno paežerės stovyklos. Nors lietuvius savo gausumu stovykloje kelis kart pralenkia lenkai, rusai, jugoslavai, tačiau savo tvarkingumu lietuviai pirmauja. Už gražų baltiečių barako sutvarkymą (lietuvių iniciatyva!) ir prieš baraką aikštelės išpuošimą lietuviai gyventojai buvo stovyklos vadovybės apdovinoti kaj kuriomis smulkiomis dovalėlėmis.

Innsbruck. Antrasis centras, kuriame spiečiasi daugiau lietuvių, yra Innsbruck. Čia studijuoja Innsbrucko universitete per 100 lietuvių studentų medicinos, teisės, ekonomikos, filosofijos bei teologijos mokslus. Iki šiol privačiai gyvenantieji svetimšaliai gaudavo austrų maisto korteles ir prancūzų karo belaisvių paketėlius. Dabar po austrų vid. reik. ministerio Helmerio intervencijos paketėlių išdavimas sustabdytas. Innsbrucko lietuviai studentai pasižymi ypatingai darniu sugyvenimu tiek savo tarpe, tiek maloniai draugiškuose santykiuose su Austrijos Lietuvių Sąjunga Tirolyje, kuriai šiuo metu vadovauja įgudęs Austrijos lietuvių veikėjas kun. Gureckas. Visi lietuviai studentai yra nariai studentų sambūrio „Lithuania", kuris rūpinasi studentų materialiniais, bet nemažiau ir kultūriniais reikalais. Iš sambūrio veiklos pažymėtinos nepaprastai įdomios įvairiausiomis temomis diskusijos, kuriose skirtingų fakultetų studentai prasėdi kai kada net ligi vidurnakčio. Buvo susiburta Vėlinių, Kūčių bei Motinos Dienos progomis, laike dviejų semestrų įvyko 3 jaukios studentiškos kultūrinės popietės, buvo atšvęstas „finis semestri" ir vasario 16 diena. Patscherkofelio kalno viršūnėje buvo pašventinta Lietuvių Studentų Sambūrio „Lithuania" vėliava.

— Aš pasižadu būti ištikimu savo tėvynei Lietuvai, ugdydamas savo asmens vertybes. Mano jėgos tebūnie paskirtos žmogaus ir tautų laisvės ir lygybės idėjoms įgyvendinti — prisiekė lietuviai studentai.

Šiuo metu birželio 22 ir 23 dieną vyksta Innsbrucko Lietuvių Studentų Dienos — kultūriniai bei sportiniai pasirodymai.

„Lithuania" yra išleidusi „Sambūrio" vardu pavadintą laikraštį.

— Mūsų pirmas tikslas yra studijos ir mokslas. Mes stojome universitetan ir steigėme savo studentiškas organizacijas ne tam, kad palengvintumėm savo būvį ar pasiskirstytumėm partijom, bet tam, kad studijuotumėm ir mokytumėmės — tai nuoširdūs ir gyvenime vykdomi Innsbruckiškių studentų žodžiai jų laikraštyje. Be kelių ideologinių sambūrio straipsnių, „Lithuania" pirmininko Henr. Nagio, Vyt. Mačernio, Alf. Nykos-Niliūno eilėraščiai, plati kultūrinė bei sporto kronika ir trumpas feljetonas apie studentų viešbučio Lansersee savininką Herr Walner. Šiuo metu yra paruoštas jau antras „Sambūrio" numeris.

Studentai sportininkai sekmingai gina Lietuvos spalvas prieš austrus, prancūzus bei kitus Tirolio ir Vorarlbergo lietuvius. Krepšininkai eina be pralaimėjimų. „Lithuania" sambūrio šachmatininkai be kelių YMCA turnyrų yra turėję šešiose lentose draugiškas rungtynes su austrų Tirolio rinktinės ekipa, kurios baigėsi lygiomis 3:3. Apie šias žaidynes gražiai atsiliepė vietinė spauda.

Innsbrucke veikia lietuviai skautai. Sekminių metu jie turėjo penkias dienas trukusią iškylą į Innsbrucko apylinkės kalnus.

Tirolyje yra plačiai žinomas Innsbrucko Landestheater dainuojąs lietuvių operos solistas Paulius Rutenis.

Nesutikdamas konkurencijos Innsbrucke koncertavo pianistas Kuprevičius. Jo koncertus labai palankiai įvertino visas Tirolio austrų spauda.

Didelio palankumo lietuviams yra parodęs plačiai Tirolyje žinomas pamokslininkas, vadinamas „Radio pater", tėvas Suso Braun, išgarsindamas lietuvių studentų vardą savo radio pamoksluose; mat, innsbruckiečiai lietuviai studentai, pats gyvendami nepritelėlių pilną gyvenimą, yra surinkę 1.000 šilingų aukų Grinso kalno padegėliams austrams. Tėvas Suso šį įvykį pavadino vis dar besikartojančiu Kristaus atėjimu žemėn.

Liūdesio prislėgtiems p.p. Broniui ir Pranui Pračkiams dėl sūnelio Juozuko-Vincuko mirties reiškiame gilią užuojautą

E. A. Nikšai

Buv. paštininkui ir ilgamečiui pašto viršininkui

Anatoliui Levkavičiui

mirus, liūdesy paslikusiai ištremtyj žmonai ir mažamečiui sūneliui, reiškiame nuoširdžiausią užuojautą.

Wiesbadeno Stovyklos Paštininkų Grupė

Kaunas ir Vilnius be susisiekimo

Spauda praneša, kad Kaune autobusai vaikšto tik tarp miesto centro ir geležinkelio stoties, o Vilniuje — tarp geležinkelio stoties ir vieno priemiesčio.

Lietuvaitė filmų artistė

Amerikos lietuvaitė G. Gražytė jau vaidino keliose filmose. Neretai ji filmose pasirodo kaip artistė ir šokėja. Dabar ji vėl pakviesta vaidinti ir šokti vienoje Holyvoodo filmoje.

Pranesimai

Pranešimas švietimo reikalu

1. Visos mokyklos, kiek vietinės sąlygos leidžia, skiria mokiniams ne mažiau, kaip šešias savaites atostogų. Atostogos taip tvarkomos ir įvairinamos, kad mokiniai neliktų be priežiūros. Kur pilnų vasaros atostogų nesusidaro dėl pavėluotos mokslo pradžios, turi būti skirtas vėlesnis laikas mokiniams pailsėti; dėl to susitariama su švietimo įgaliotiniu. Aprėžtas atostogų laikas dėl vietos sąlygų pačių mokyklų išlyginamas nevarginančiu atostoginiu kursu.

2. Poatostoginį darbą visos mokyklos pradeda rugpiūčio mėn. 1d. Negalėjusios mokslo metų birželio mėn. užbaigti dėl mokslo pradžios susitaria su švietimo igaliotiniu ir praneša švietimo valdybai.

3. Naujų mokslo metų kursas mokyklų savo nuožiūra išskirstomas trimestrais, bet taip, kad galima būtų jį išeiti per 180 dienų ir mokslo metus užbaigti ne vėliau kovo mėn. 31 d. Tos mokyklos, kurios naujus mokslo metus yra pradėjusios prieš vasaros atostogas, mokslo metu gali įterpti daugiau poilsio dienų apie atitinkamas šventes. Pageidaujama, kad visos mokyklos galėtų kursą išeiti iki kovo mėn. 1 d. ir tą paskutinį mėnesį skirti pakartojimui, keliamiems ir baigiamiems egzaminams.

4. Mokiniai dėl sunkių mokymosi sąlygų turi visas savo jėgas ir dėmesį skirti visų pirma mokslui. Neapsunkinti mokinių viešais kultūriniais pasireiškimais, organizuojamais ne mokyklų. Kur tam tikrais atvejais būtų neišvengiamai reikalingas mokinių dalyvavimas, vietos švietimo skyriai turi prašyti mokytojų tarybos leidimo ir tėvų komiteto pritarimo.

5. Pradėdamos poatostoginį darbą, mokyklos taip susitvarko, kad mokytojai turėtų ne mažiau šešių dėstomų pamokų savaitėje. Mažiau pamokų gali turėti tik tie mokytojai, kuriems iš jų dalyko nesusidaro pakankamai pamokų ir kurių kiti negali destyti. Taip pat mažesnį pamokų skaičių gali turėti mokytojai nepilnose gimnazijose, tačiau jokiu būdu ne mažiau dviejų savaitinių pamokų. Ligi š. m. rugpiūčio mėn. 1 d. turi būti pateiktas švietimo įgaliotiniams prašymas pripažinti mažesnį dėstomų pamokų skaičių tiems mokytojams, be kurių mokyklos negalėtų apsieiti. Bendrai, per didelio pamokų skaidymo yra vengtina.

6. Mokytojų atlyginimas ir teikiamos jiems lengvatos priklauso nuo vietos sąlygų. Šiuo atžvilgiu minimalinis darbo valandų skaičius gali būti labai įvairus. Reikia vietoje rūpintis per švietimo skyrių, kad mokytojams būtų įskaitomas atitinkamas darbo valandų skaičius pamokoms pasiruošti. Savo tarpe mokytojai gali nutarti vadovautis proporcijos principu, imdami pagrindan pamokų skaičių.

7. Mokytojų personalas pirmoje vietoje sudarytinas iš cenzuotų ir prityrusių mokytojų. Svetimoms kalboms dėstyti gali būti kviečiami ir necenzuoti dėstytojai, praktiškai gerai tas kalbas mokantieji, o egzaktiniams mokslams - specialistai akademinio išsilavinimo. Turintiems cenzą tik žemesnėms klasėms švietimo įgaliotinio gali būti pripa-

MIRUSIEJI LIETUVIAI

Bronius Saladzius

Š. m. birželio 8 d. Murnau stotyje traukinio suvažinėtas žuvo Bronius Saladžius, Studentų Zoninės Atstovybės pirmininkas Münchene. Palaidotas birželio 11 d. Murnau naujai pradėtose katalikų kapinėse. Į laidotuves iš Münchено atvyko vielionies bendradarbių ir kolegų būrelis, šeimininkai vokiečiai, pas kuriuos Bronius nuomojo kambarį ir kun. Petraitis, atlikęs laidotuvių apeigas. Atsisveikinimo kalbas pasakė apygardos atstovas A. Sodaitis ir studentų atstovybės vicepirmininkas Šalkauskis.

Murnau policijos protokolas sako:

Birželio 8 d. 1946 m. 19,18 v. buvęs Lietuvos pilietis Bronius Saladžius Murnau stoty bandė įšokti į traukinį Nr. 1366, trečiais bėgiais einantį Garmišo kryptim. Šokdamas papuolė po traukinio ratais.

Pagal liudininkų pasakymus, traukinys buvo tiek perpildytas, kad žmonių stovėjo net ant traukinio laiptelių. Bronius Saladžius bandė net tris kartus įkibti į einantį traukinį, bet jam nepavyko ir jis krito po traukiniu. Nelaimė įvyko Murnau stoties pietinėje pusėje tarp kilometrinio akmens 74—9—24 ir svarbiausio išvažiavimo signalo į Garmišą.

Saladžius gimė 1911 m. XII 4 d. Liepojuje. 1920 metais kartu su tėvais grįžo Lietuvą. Mokėsi Grinkiškio pr. mok., Raguvos progimnazijoje, Panevėžio mok. seminarijoj, kurią baigė 1930 m. Iki 1936 m. mokytojavo pr. mokykloj. Tais pačiais metais įstojo į Kauno V.D. u-tą teisių fakulteto ekonomijos skyrių. Baigė klausyti 1940 m. Vilniaus u-to ekonomikos fak. 1942 m. įstojo į Vilniaus u-to teisių fak. 5-jį semestrą ir klausė teisę. Tuo pačiu metu dirbo kaip prekybininkas. Nuo 1943 m. buvo Vilniuje konservų fabriko direktorium. Vokietijoje velionis dirbo fizinį darbą; berods, kaip geležinkelietis. Sąjungininkams laimėjus karą, Bronius patenka į Müncheną. Čia metasi vėl į studijas ir visuomeninį darbą. UNRRA u-te studijuoja teisių f. ir ruošiasi diplominiams egzaminams. Diplominį darbą „Vokietijos kredito politika 1933—1939 m." turėjo jau beveik parašęs... Bet žiauri mirtis neleido pasiekti savo tikslų. Jį pakirto pačiame jo gyvenimo veržlume.

1946 m. vasario m. Bavarijos lietuvių studentų atstovų visuotiniam suvažiavime Münchene išrinktas į studentų atstovybę, kur ėjo atstovybės pirmininko pareigas.

Ilsėkis ramiai. Mes sugrįžę į Nemuno kraštą, papasakosim Jam, kad tu jį mylėjai visa širdim ir dėl jos dirbai visom jėgom.

Stud.

žįstama teisė dėstyti ir aukštesnėse klasėse. Pripažinimo motyvai pranešami švietimo valdybai.

8. Mokytojų skyrimas ir atleidimas dažnai priklauso nuo tų potvarkių, kurie vietoje taikomi ir kitiems tarnautojams. Tačiau mokyklos, prie to prisitaikydamos, neturi apsilenkti su tvarkančiais švietimą bendruomenės nuostatais. Mokytojai atlinkamai administracijai, kur tai neišvengiama, pasiūlomi skirti ir atleisti, susižinojus su švietimo įgaliotiniu ir pritariant švietimo valdybai.

9. Visos mokyklos turi būti švietimo valdyboje įregistruotos ir patvirtintos. Naujas mokyklas ar klases galima steigti tik tada, kai švietimo įgaliotinis nustato, kad yra būtinas reikalas ir pakankamas cenzuotų mokytojų personalas. Aukštesnėse klasėse iš pagrindinių dalykų turi būtinai persverti akademiniu išsilavinimo mokytojai. Be švietimo valdybos žinios veikiančių mokyklų pažymėjimai yra nepakankami įstoti į kitą lietuvišką mokyklą ir gali būti bet kur keliamas klausimas jų nepripažinimo.

Iš p. Petronelės Gvildienės, gyv. Amerikoj, gautas laiškas, adresuotas jų lei Valaitytei (gyvenamoji vieta nežinoma). Kreiptis į „Žiburių" administraciją.

Kazės Jurienės ir Petro Strimaičio vardù yra gauti laiškai iš Amerikos. Atsiimti galima L. R. Kr. V. V., Tübingen, Karlstr. 11.

Chorų vadovams

Ansbacho lietuvių stovyklai reikalingas choro vadovas. Choro vadovus, laisvus nuo svarbių pareigų, prašome atsiliepti: Ansbacho Lietuvių Tremtinių Apylinkė, Ansbach, Hindenburg DP Camp.

Gerb. dekanams ir kolon. klebonams

Antspaudai ir štampai jau padaryti. Prašau atsiimti per važiuojančius žmones arba atsiųsti tiksliu adresą.

Kun. B. Budvytis
Haunstetten b/Augsburg
Flachsstr. 54/4.

SKELBIMAS

Rugpiūčio mėn. 15 d. š. m. išeina spausdinta antroji pagerinta laida inž. V. Miniuko „Automobilis". Knygos formatas 150×210 mm, apie 200 psl. Iliustruota 320 paveikslais.

Norintieji iš anksto knygą užsisakyti, prašoma kreiptis šiuo adresu: Rosenheim, Schillingsweg 1, V. Miniukas.

Organizuojamas lietuviškas orkestras

Kapelm. F. Valeikos iniciatyva, Ulme organizuojamas lietuviškas dūdų orkestras. Bus ir džazas. Prašoma registruotis atsiunčiant šias žinias: pavardė ir vardas, amžius, DP numeris, smulkus dabartinis adresas, kokiu instrumentu griežia. Reikia surašyti ir savo šeimos narius, pateikiant tas pačias žinias. Sąlygos geros. Pageidaujama turėti savo instrumentus. Darbas pradėtas. Rašyti šiuo adresu: F. Valeika, Augsburg - Haunstetten, Rechenstr. 47-2.

Paieškojimai

2853. **Ramanauskas Pranas,** gyv. Schweinfurt, Theodor Fischer-Platz, Lit. Lager, ieško Dovydaitytės Teofilės arba Kubtlienės Onos ir kitų giminių bei pažįstamų.

2854. **Dubauskas Juozas,** gyv. Gesthacht-Spackenberg, DP Camp, Hamburg, ieško žmonos Dubauskienės Marijonos, sūnaus Adolfo ir dukters Elenos.

2855 **Reinikevičienė Uršulė,** gyv Kempten Allg., Lit. Lager, ieško vyro Juozo, sūnaus Kęstučio ir Juozo Reinikevičių, ses. Apolionijos Žvirblienės, sesers dukters Adelės Norkevičienės.

2856 **Paskočimienė - Stripeikytė Elena,** gyv. Landshut, Lehbühlstr 5, ieško vyro Vaclovo Paskočimo ir brolio Jono Stripeikio.

2857 **Skopienė - Rataitė Elvyra,** gyv. Uchte, Krs. Nienburg, Lit. Lager „Vytis", ieško vyro Skopo Alekso, sūnaus Algirdo ir dukters Magilionos.

2858 **Jučas Vytautas ir Jučienė Vanda,** gyv. Šveicarijoje, Iverdon „La Prairie", ieško Baltušaičių Juozo ir Jadvygos ir sūnaus Virgilijaus; Čepų Stasio ir Genės ir duktera Rūtos, Margaritos ir Joanos; Čepo Leono.

2859 **Tallat-Kelpša Tadas** agr. gyv. Šveicarijoje, Iverdon FH „La Prairie", ieško Ukrino Algirdo ir žmonos; Kazlausko Mauricijaus su šeima; Rutkos Prano ir Pavalkio Antano; Reden-Kalinausko.

2860 **Nevardauskas Jonas,** gyv. Lübeck, Lit. Lager, Geninerstr., ieško Vadeikio Prano.

2861 **Švitra Zigmas,** gyv. Rebdorf stovykloje, Eichstätt, ieško sesers Antaninos Bobelienės su šeima.

2862 **Valskienė Kazimiera,** gyv. Rebdorfo stovykloje, Eichstätt, ieško sūnaus Bužinskio Juozo ir jo žmonos Petronelės, brolio Bužinskio Jono ir jo žmonos Bronės.

2863 **Krukienė Anelė,** gyv. Stuttgart, Ringelgärtenstr. 125 II, Bad Cannstadt, ieško svainių Krukių Onos ir Jono su šeima.

2864 **Repšytė (Vitkienė) Anelė,** gyv. Warburg, Daseburgerstr. 25, ieško sūnaus Gintauto Vitkaus, Kazimiero Vitkaus; tėvų Adelės ir Liudo Repšių, seserų Onutės ir Aldonos Repšyčių, giminių ir pažįstamų.

2865 **Saulius Vytautas,** buv. Plungės gimn. mokytojas, gyv. Roma, Via Brescia 29, Sc, C interno 9, Italia, ieško giminių ir pažįstamų: Barboros Samulytės, Emilijos Gavelytės ir Vytauto Gavelio, Uršulės Lietuvinskaitės-Lipčienės, Julijos Barilaitės, Viliaus Pitkuniglo ir kitų.

2866 **Razgaitis Benediktas,** gyv. Schweinfurt, Mozartstr. 45/5, ieško giminių ir pažįstamų.

2867 **Vilčinskas Juozas,** gyv. Ansbach, Hindenburg Kaserne, Lit. Lager, ieško žmonos Nastės Vanagėlytės-Vilčinskienės.

2868 **Stankevičius Petras,** gyv. Nördlingen, ieško žmonos Stankevičienės Adelės ir brolio.

2869 **Šukys Irenius,** gyv. Schweinfurt, Mozartstr. 45/5, ieško brolio Stasio, Vytauto, Šukienės Aleksandros, Glovackaitės Aldonos ir pažįstamų.

2870. **Pukteris Vytautas,** gyv. Neustadt/Holst., U-Boot - Schule, Block 5, ieško brolio Juozo Pukterio gim. 1919 m.

2871. **Sartnerienė Lydija,** gyv. Lebenstedt über Braunschweig, Lichtenbergerstr. 18, Abschrift 5, ieško vyro Jurgio Sartnerio ir brolio Gustavo Glaso.

2872. **Ilčionis Vladas,** gyv. Gunzenhausen, Bahnhofstr. 34/II, ieško Metos Finkytės ir kitų pažįstamų.

2873. **Bovienė - Lauryckytė Antanina ir Svirtunienė-Bovytė Ona-Marija,** gyv. Gunzing, Post Aussernzell, Krs. Deggendorf, ieško vyrų Bovės Leono ir Svirtūno Liucijono.

2874. Lietuvių Komitetas Tübingene praneša, kad **Juozas Daukša ir Vincas Bučas** abu gyven. Švedijoje, ieško savo šeimų: žmonos Paulinos Daukšienės gim. 1904 m. vaikų: Rūtos gim. 1929 m., Vaivos gim. 1938 m, Virginijos gim. 1941 m. Algirdo gim. 1943 m., paskt. laiku gyv. Sudetų krašte Marschen 51, Krs. Aussig; žmonos Almos Bučienės gim. 1902 m. ir vaikų: Vytauto gim. 1927 m. Mildos gim. 1929 m. ir Genovaitės gim. 1936 m.

2875. **Ambrozaitis Pranas,** gyv. Osterode DP Camp „Heber, ieško sūnaus Prano gim. 1924 m.

2876. **Langevičius Pranas,** gyv. Osterode DP Camp „Heber", ieško žmonos Anastazijos su dukrele Gražina.

2877. **Svinkūnas Karolis,** gyv. DP Camp Borghorst, ieško Stasio Balevičiaus.

2878. **Pilipaitė Bronė,** gyv. 42 Park Street, Hartford, Conn U.S.A., ieško sūnaus studento Ksavero Pilipaičio.

2879. **Rackevičius Stasys,** gyv. Salzburg - Glasenbach, UNRRA Team 191, ieško Rudolfo Rackevičiaus gim. 1919 m.

2880. **Prakapas Jonas,** gyv. Salzburg-Glasenbach, UNRRA Team 191, ieško Antano Prakapo, gyv. Norvegijoje, Stasio Prakapo, Mykolo Surgilos ir Broniaus Pagalio, gyv. Wiener Neustadt.

2881. **Juodžiukynas Stasys,** Kriegsgef. Nr. 316.2339504, Baracke 7 DEFC 22, Regensburg, ieško Kapčinsko Petro. Lukaševičiaus Juozo, Kedytės Onos, Blainkienės Elenos, Deveikienės Veronikos.

2882. **Birgiolas Jonas,** gyv. Blomberg (Lippe), Langersteinweg 3, ieško Anelės Birgiolų, Jono ir Jurgio Jakaičių.

2803. **Lipšytė Ieva,** gyv. Schwarzenbek b. Lauenburg, Lit. Lager, ieško tėvų Marijos ir Jono Lipšių ir brolio Jokūbo.

2884. **Trakys Jonas,** gyv. Borghorst b. Münster, Adalbertstr. 3, ieško brolio Mykolo, dukters ir žmonos Linos Trakienės.

2885. **Baublys Jonas,** gyv. Augsburg-Haunstetten, liet. stovykla, ieško žmonos Albinos, dukters Valdemaros ir Juozo Zabrockio.

2886. **Džiugas,** gyv. Hanau, liet. stovykla, ieško Kazį Paulauską.

2887. **Bagdonavičius Antanas** (smuik.) Offenburg, Hauptstr. 79, ieško brolio Vaclovo.

2888 **Kunigėlis Stasys** gyv. München 27, Ismaningerstr. 126/0, ieško giminių ir pažįstamų.

2889 **Žylė Feliksas,** gyv. Würzburg 7, Nord Kaserne DP Camp, ieško Jonušo Juozo, kuris turės žinių apie Žylevičių Adomą.

2890 **Latvaitienė Marė** gyv. Watenstedt über Lebenstedt Wohnheim 2/3 Baltic Camp, ieško sūnaus Latvaičio Endriaus.

2891. **Grabauskaitė Teresė,** gyv. Mürwik bei Flensburg, Mützelburg Litauische DP Camp, ieško savo tėvų, artimųjų ir pažįstamų.

2892 **Skripkus Vladas,** gyv. Straubing, Stockerstr. 9, ieško pusbrolio Jaro Prano.

2893 **Voroneckas Eduardas,** Hospital 2057 Block I Station IV Garmisch, ieško Vaidelio Adolfo gim. Čikagoje, Vaitkevičiaus Igno ir brolių Prano ir Jono Aksomitų.

2894 **Besys Marijonas,** gyv. Linden Post Eberfing, Krs. Weilheim, ieško giminių ir pažįstamų.

2895 **Kapliauskas Stasys,** gyv. Kirchheim-Teck, Krebenstr. 14, Krs. Nürtingen, Würtenberg, ieško inž. Bagdono Jono, sesers Kapliauskaitės-Bagdonienės Bronės ir pažįstamų.

2896 **Marcinkevičienė - Vilickaitė Stasė ir Marcinkevičius Kostas,** gyv. DP Lager Seedorf b. Zeven, Krs. Bremerverde, ieško Mančienės-Viličkaitės Sofijos, Mančio Jono, Marcinkevičiaus Vaclovo, Matulevičiaus Antano, Viličkos Juozo ir kitų giminių ir pažįstamų.

2897 **Valčaitytė Janina,** gyv. Rabelsund bei Kappeln a. d: Schlei, ieško Korių šeimos ir pažįstamų.

2898 **Emilis Šnelis,** gyv. Regensburgo karo belaisvių stovykloje, ieško žmonos Mortos Izokaitytės-Šnelienės ir giminių.

2899 **Remeika Pranas,** gyv. Hanau, liet. stovykla, ieško J. J. ir St. Remeikų ir Jonės Kreivėnaitės.

2900 **Domeika V.,** gyv. Landshut, Lehbühlstr. 5, ieško veter. studento Jono Domeikos gim. 1921 m.

2901 **Lukauskas M.** gyv. Bamberg, Markusstr. 14, b. Müller, ieško Plentaitės Onos, Dulkienės Justinos, Jamaikienės Bronės ir Michelevičiaus Bronio.

2902 **Milinskas Kazys,** gyv. Kassel-Oberzwehren, Mattenberg, ieško Jurčiaus Justino, Milinskytės Valės, Mažeikos Augustino ir Šiudeikio Antano.

2903 **Šukys Antanas,** gyv. Kassel-Oberzwehren, Mattenberg, ieško Šukio Stasio, Palkinaitės Liudos, Palkinio Petro ir Jono ir Dauginio Altrido.

2904 **Petruškevičiūtė Kazimiera,** gyv. Oldenburg, Lager Unternberg, ieško giminių ir pažįstamų.

2905 **Zdanavičiūtė Emilija,** gyv. Rosenheim, liet. stovykla, Pichlmayrstr. 21a, ieško brolio Zdanavičiaus Bronislavo.

2906 **Arminienė Ona,** gyv. Hanau a/M. DP Camp Gross Hessen, ieško Eduardo Armino, gim. 1925 m. VIII. 25.

2907. **Šnelius Aleksandras,** gyv. Günzburg b. Kleinkötz, DP Camp 165, ieško sūnaus Zigmanto ir dukterų Linos ir Anos.

2908. **Biveinis Jonas,** gyv. Memmingen, Kalchstr. 14, ieško sūnaus Algirdo-Jono Biveinio, gim. 1927 m., 1944 m. buvo Gross Dresden dvare prie Labiau paimtas apkasams, ir Vyto Rakausko, buv. ten pat.

2909. **Pakalnis Jonas,** gyv. DP Camp Unterlenningen, Krs. Nürtingen, ieško Vienažindžio Stasio, Staniulio Kazio, Pakalnienės Emilijos ir giminių bei pažįstamų.

2910. **Pranas J.,** gyv. Ravensburg, Lit. Komitee, ieško Leono, Barboros, Vandos Panavų šeimos.

2911. **Latvaitis Andrius,** gyv. Ried, Inen, Krs. Oberösterreich, Kasernenstr. 14, UNRRA Lager 701, ieško Latvaitienės Marės, paskt. gyv. vieta Küstrin, Latvaitytės Emos, Latvaičio Petro, Mertinaitienės Agotos, Mertinaičio Jono.

2912. **Gustavas Albertas,** gyv. Ickanditz Nr. 12 über Zeitz, Provinz Sachsen, ieško tėvų Jurgio ir Bertos, brolių Prano ir Adomo, Agutės ir dukrelės Irmutės ir kitų pažįstamų.

2913. **Sausarienė Ona,** gyv. Obernseln Taunus, Schützenhof Alba, Frankfurt a. M., ieško vyro Jono Sausario, gim. 1907 m., ir Kazio Budrio.

2914. **Laucevičius-Laucius Stasys,** gyv. Soest Westfal DP Camp, Lit. Lager, Argoner Kaserne, ieško sūnaus Kvirino.

Visoms Lietuvių Studentų Atstovybėms Vokietijoje

Lietuvių Studentų Centrinė Atstovybė Vokietijoje prašo Studentų Atstovybes padėti Lietuviams Studentams Italijoje, ieškant savo artimųjų.

Žinantieji ką nors apie paieškomus asmenis prašomi rašyti šiuo adresu: Lietuvių Studentų Atstovybė Italijoje, Pisa, Via del Mille 5.

2915. **Tauginas Antanas,** gim. 1920. XI. 23, ieško Volbeko Vlado, Skorulio Stasio ir Miknevičiaus G.

2616. **Žulaulas Kazys,** gim. 1920 II. 19., ieško Stonkaus Zen., Saulėno stud. agr.

2917. **Petraitis Alfonsas,** gim. 1923. VIII. 4., ieško giminių ir pažįstamų.

2918. **Vaitkūnas Kazys,** gim. 1918. XII. 6., ieško stud. agr. Blazio Kazio, Vaikūnienės Ofilijos.

2919 **Vaškys Petras,** gim. 1921. I. 1., giminių ir pažįstamų.

2920 **Melnikas Antanas,** gim. 1927. I. 20., ieško giminių ir pažįstamų.

2921 **Vobolevičius Juozas,** gim. 1923. III. 6., ieško Kuzmickienės-Vobolevičiūtės Janinos, Kuzmicko Vaclaus.

2922 **Balynas Placidas,** gim. 1914. XII. 7., ieško giminių ir pažįstamų.

2923 **Pukšys Romanas,** gim. 1926. XI. 17., ieško Pukšio Prano, Pukšienės Karolinos, Juškevičienės Eugenijos.

2924 **Jodelė Jul.,** gim. 1927, ieško Jodelės Prano, Jodelės Romualdo, Jodelės Vytenio, Kosto Labanausko ir Birutės Laubanauskienės.

2925 **Remeikis Antanas,** gim. 1924. I. 24 d. ieško: Eloyzo Juozaičio, Jono Remeikio.

2926 **Gailis Juozas,** giminių.

2927 **Valantinas Juozas,** gim. 1925. I. 2 d., ieško: Černiausko Kazio, Sargūnaitės Emilijos, Salemonaitės Reginos, Vanago Adolfo, Vanagaitės Stasės, Vanagaitės Stefos.

2928 **Melnikas Petras,** giminių ir pažįstamų.

2929 **Vilčius Aleksas,** gim. 1922. V. 5 d., ieško Burzdžiaus Juozo ir Valiulio Antano.

2930 **Cironka Česlovas,** 1924. II. 22d., ieško: giminių ir pažįstamų.

2931 **Liskunas Albertas,** gim. 1924. I. 15., ieško: tėvų, Kojelio Juozo, Bariaus Vlado ir Palubinsko Viktoro.

2932 **Radžiūnas Algirdas,** 1924. X. 9., ieško: Radžiūno Balio ir Skurvydo Stasio.

2933 **Jaunius Zigmas,** gim. 1926. I. 1., ieško: kun. Aloyzo Jauniaus ir Zigmo Beinorio.

2934 **Vytenis Juozas,** gim. 1920. II. 15., ieško: Gorio Petro, Tamošausko Jono ir A. Valiušio.

2935 **Užusienis Bronius,** gim. 1918. X. 15., ieško: Furmonavičiaus Jono, Mieldažio Kazio, Petronio Tado ir Gaškos Antano.

2936 **Andzejauskaitė Vanda,** gim. 1923. XII. 5., ieško: brolio Vytauto Andzejausko ir Petro Kakerano.

2937 **Lingvenytė Elzė,** 1923. XII. 17., ieško: Lingvenio Adolfo, Gruodžio Vlado ir Joanos - Vitalijos-Morkūnaitės Vaičaitienės.

2938 **Simonavičius Vacys,** 1919. XIII., 16., ieško: Leonardo Simonavičiaus, Jono Simonavičiaus, inž. Bučinsko Jono, stud. Ožulio ir Kazlausko Petro.

2939 **Čepaitis Juozas,** gim. 1916. VII. 7., ieško: giminių ir pažįstamų.

2940 **Sadžius Vytautas,** gim. 1924. V. 12., ieško: Sadžiaus Prano ir Tulinausko Viktoro.

2941 **Stankevičius Vacys,** 1920. X. 29., ieško: Pimenovo Petro, Pajaujytės Danutės, Paškausko Raimundo, Balčiausko, Puzinausko Vytauto, Petrikonio ir Mašalaitės Aldonos.

2942. **Mikalčienė Stankevičiūtė,** gim. 1923. IV. 11., ieško: giminių ir pažįstamų.

2943 **Bertašius Stasys,** gim. 1919. VI. 27., ieško: giminių ir pažįstamų.

2944 **Antakauskas Adolfas,** gim. 1924. X. 28., ieško: giminių ir pažįstamų.

2945 **Armalis Adolfas,** gim. 1924. VII. 13., ieško: giminių ir pažįstamų.

2946 **Budrys Jonas,** gim. 1921. III. 1., ieško: giminių ir pažįstamų.

2947 **Grabauskas Vytautas,** gim. 1923. IV. 11., ieško: giminių ir pažįstamų.

2948 **Kerbelis Vytautas,** gim. 1921. V. 1., ieško: giminių ir pažįstamų.

2949 **Lapinskas Česlovas,** gim. 1925. X. 12., ieško: giminių ir pažįstamų.

2950 **Pakauskas Jonas,** gim. 1927. I. 20. Kaune, ieško: giminių ir pažįstamų.

2951. **Mincevičius Vincas,** gim. 1916. X. 31., ieško: Mincevičiaus Juozo, Mincevičienės Petronelės ir Mincevičiūtės Leokadijos.

Be to, yra žinomi Slepšys ir du broliai Juodžiai, apie kuriuos smulkesnių žinių neturime.

Žiburiai
LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

J. Būtėnas

Taikos konferencijos išvakarese

Pasaulio politika pasaulines spaudos veidrodyje

Paryžiaus keturių konferencija pasibaigė. „Kai kurios didžiosios problemos bent tam kartui išspręstos", rašo Bidault partijos, MRP, organas, „Forces Nouvelles". „Bet neprivalome duotis optimizmo užliūliuojami. Palaukim . . . Padangė dar nėra visiškai pragiedrėjusi. Tiesa, blogiausio dalyko išvengta: lūžis neįvyko. Bet tikros taikos dar nematom."

Britų „Daily Mail" diplomatinio korespondento vertinimas dar niūresnis.

„Konferencija, rašo laikraštis, susirinkusi veik po metų nuo antrojo pasaulinio karo pabaigos, atrado tris svarbiausiuosius savo narius griežtai išsiskyrusius, piktus ir kupinus nepasitikėjimo, desperatiškai bekovojančius dėl kiekvienos smulkmenos, pasiryžusius gauti ar išlaikyti kai kurias strategines pirmenybes. Tai, ko jie siekia, nebus tikra, tvirtai pagrįsta taika, nes jie siekia kiekvienas sau ko geriausių pozicijų naujoms kautynių linijoms . . . Ministeriai nesistengė ko geriausiai ir teisingiausiai išspręsti esamas problemas, bet rūpinasi iškovoti savo tautai taktinių pirmenybių . . ."

Pagrindinis klausimas, rašo toliau „Daily Mail", yra šis: ar Rusija, Britanija ir JAV nori gyventi taikingai viename pasaulyje, ar visas žemės rutulys turės būti padalintas į dvi zonas — rusiškąją ir vakarinių valstybių, kurios anksčiau ar vėliau turės susikirsti. Visų trijų valstybių politika nuo pat antrojo pasaulinio karo pabaigos verčia tarti, kad pastaroji išeitis bus neišvengiama".

Amerikiečių „New-York Herald Tribune" korespondentas Joseph Alsop pasakoja, jog vienas „ypatingai suktas" JAV delegacijos Paryžiuj narys jam vaizdingai paaiškinęs, jog „visa pasaulio santykių sistema esanti panaši į laužą. Jis pridūrė, jog yra du būdai laužui išardyti: modernus metodas išsprogdinti dinamitu, antras gi, nuo senų laikų naudojamas — traukyti medį po medžio kiekvieną skyrium. Pastarąjį metodą dabar naudoja diplomatai".

Tie atskiri tarptautinių santykių laužo gabalai yra Triestas, Vokietijos bei Austrijos problema, Europos ūkio suskaldymas . . . Joseph Alsop, vaduodamasis tąja pačia vaizdinga Amerikos diplomato terminologija, samprotauja: „Traukyti medį po medžio yra ilgas ir įkyrus darbas. Be to, tame metode glūdi pavojus, kad tuo būdu bus pasiekta eilės **atskirų** vietinių patvarkymų, bet nebus sudorota europinių problemų visuma. Tatai gi savo ruožtu tesukurtų Europoje neramią ginkluotą pusiausvyrą, bet nebūtų visuotinės sveikos taikos ir gerovės".

Tas pats amerikiečių laikraštis pabrėžia, jog pagrindinis visuotinės taikos punktas yra Austrijos ir Vokietijos klausimai. „Sutartys su Rytų Europos valstybėmis yra visiškai bereikšmės, kol šios tebėra sovietų okupuotos; okupacija gi tegali pasibaigti susitarus dėl Austrijos. Susitarimas dėl taikos sutarties su Italija yra kur kas mažesnės reikšmės, kaip susitarimas dėl Vokietijos". Bet tuo reikalu ir pats „New York Herald Tribune" tedrįsta pasisakyti klausimu — „ar yra kiek vilties, kad Vokietijos klausimas bus išspręstas ir tikra taika sukurta?"

Prancūzų „Le Monde" korespondentas Londone liudija, jog britų politiniai sluoksniai įžiūri bent vieną konferencijos laimėjimą — „sovietai traukiasi nuo Viduržemio jūros, tų gyvybinių Britų Imperijos pozicijų". Įrodymai: sovietai neįkėlė kojos į buv. italų kolonijas Afrikoje, jie atsisakė nuo pretenzijų į Dodekanezą, jų globojamas marš. Tito negavo suverenumo Triestui . . . Bet, rašo „Le Monde" korespondentas, „sovietai tvarkingai traukiasi į antrąją savo gynimosi liniją, kuri eina Dunojum ir Elbe. Kai prasidės derybos dėl Vokietijos ir Austrijos, sovietai, be abejo, nepalenkiamai pasipriešins savo kolegoms britams ir amerikiečiams ir griežtai laikysis principo — „j'y reste": čia esu ir čia pasiliksiu".

Liepos 29 d. Paryžiuje prasidės visuotinė taikos konferencija. Vokietijos ir Austrijos klausimų ji nesvarstys. Taikos konferencijos uždaviniai apsiribos svarstymu sprendimų, kuriuos keturi didieji priėmė Paryžiuj. Ji galės pareikšti savo nuomonę dėl sutarčių su Italija, Balkanų valstybėmis ir Suomija, bet galutinė tų sutarčių redakcija vistiek priklauso keturiems didiesiems.

„Le Monde" vedamajame reiškia viltį, jog tarp mažesniųjų valstybių atstovų, „be abejo, atsiras tokių, kurie užsimins ir apie **principus**. O jų Paryžiaus konferencijos debatuose visiškai nebuvo. Vienos kongresas, Versalio konferencija nepasižymėjo tokiu žemu realizmu, koks kad vyravo Paryžiuje. Išlaikyti gautas pozicijas, jomis mainikauti bei prekiauti, bizniui nepavykus klausimus atidėlioti — tokia buvo keturių ministerių derybų tvarka . . .

Kur liko garsioji tautų apsisprendimo teisė? . . . Kur laisvės ir humaniškumo idėjos? . . . Neturim vilties, kad taikos konferencija pakeistų Jaltoje, Potsdame ir kitur didžiųjų nustatytąsias direktyvas. Bet gal mažesnieji jos dalyviai, matydami tokį nesugebėjimą varyti ne siaurą egoistinę, bet pasaulinio masto politiką, prabils bendrojo intereso ir proto balsu".

JAV Kongreso pranešimas

„The Times" Vašingtono korespondentas praneša apie raportą, kurį paskelbė JAV atstovų rūmų užs. reik. komiteto pakomisė, gavusi laisvai pavažinėti po Sovietų Sąjungą. „Jos narių stebėjimų analizė rodo, rašo „Times", jog **rusų tauta** atrodo draugiška Jungt. Valstybėms ir kad, nepaisant nuolatinių didžiulių kreditų ginklavimui ir sunkiajai pramonei, nesą panašu, kad Rusija būtų linkusi „per artimiausius kelis metus pradėti neišprovokuotą karą prieš JAV ar kurią kitą didelę gerai pasirengusią valstybę".

Pakomisės raporte nagrinėjamas karinis sovietų potencialas, ir prieinama išvados, jog sovietams trūksta daugelio modernųjų ginklų, reikalingų moderniam karui: atominės bombos, laivyno, savo pramonės aprūpinamos mechanizuotos armijos ir ypač gamybos mašinų pramonės.

Didelis Amerikos laikraštis „New York Times" skelbia savo specialaus korespondento Brooks Atkinso, ką tik grįžusio iš SSSR, straipsnius, kuriuose konstatuojama, jog visi JAV bandymai gyventi su sovietų vyriausybe draugiškuose santykiuose yra pavęs pravestas „su rimtais nereguliarumais" ir kad lenkų vyriausybės paskelbtieji rezultatai laikytini „nepatikimais ir negaliojančais". Žurnalistai, kurie dėl tos žinios teiravosi britų užs. reikl. ministerijoj, gavo tokį atsakymą: „Mes neturim pagrindo netikėti šia „Daily Telegraph" informacija".

Arabų valstybių federacija?

„Le Monde" rašo, jog britai kombinuoja suburti arabų valstybes į vieną federaciją, kuri, gyvendama geruoju su D. Britanija, padėtų apsaugoti bei apginti Britų Imperijos pozicijas bei interesus Vid. Rytuose. Dar nesą aišku, kam britai apsispręs patikėti tos miniatitčrinės atomanų imperijos organizavimą. Anot „Le Monde", Kaire atkakliai kursuoja gandai, jog paslaptingas didžiojo Jeruzalės mufčio išgabenimas iš Prancūzijos buvęs įvykdytas slaptai susitarus Egypto karaliui Farukui ir min. pirm. Sidki Pašai su tam tikrais britų sluoksniais.

Lenkijos referendumas

„Daily Telegraph" korespondentas iš Varšuvos pranešė, jog birželio 30 d. lenkų referendumas buvo smerkti nepasisekti. Nors mes nesam priešai, bet nesam ir draugai, ir daugiausia, ko galim tikėtis, yra tai, kad artimiausius porą metų turėsim ginkluotą taiką.

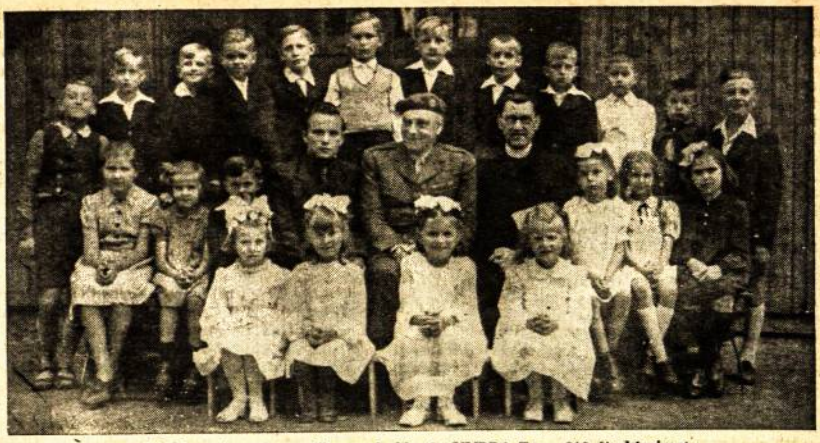

Weideno lietuvių pradžios mokykla su UNRRA Team 310 direktoriumi

Gen. Michailovičius (pirmas iš kairės) kaltinamųjų suole

Stp. Dariui ir St. Girėnui paminklas žuvimo vietoj Soldine (Vokietijoj)

Lietuviai Pecoros srities kasyklose

Vienas Vilniaus krašto lietuvis, keletą metų išgyvenęs tolimoje šiaurėje, parašė laišką į Ameriką, kuriame trumpai apibūdina tenykštį lietuvių gyvenimą. Daug lietuvių sutikęs Uralo srityje. Jie dirba kasyklose, prie geležinkelio ir miškuose. Darbo ir gyvenimo sąlygos labai sunkios. Tas pats lietuvis rašo sutikęs seniau Panevėžyje gyvenusį inž. Barisą, kurs į tolimą šiaurę iš Lietuvos išvykęs 1941 m. birželio men. Jis gyvena šiaurinėje Sovdepijos dalyje, Uralo kalnų srityje, kur priskirtas statyti barakus ir anglių kasykloms įrengimus.

Skaitytoju demesiui

Dėl popieriaus trūkumo „Žiburių" puslapių skaičius laikinai sumažintas. Popieriaus klausimui išsisprendus, „Žiburius" vėl padidinsim.

Administracija